

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

10.03- КМР.1002 “С” 22.06.2021.27 ПЗ

УБИРАЯ ВЛАДИСЛАВА ІГОРОВИЧА

2021 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

УДК/378.013.42

ПОГОДЖЕНО

Декан гуманітарно-педагогічного

факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри педагогіки

Савицька І.М.

2021 р.

Сопівник Р.В.

2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Інформаційні технології як фактор підготовки фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти»

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Освітня програма: Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Орієнтація: освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

доктор педагогічних наук, доцент

Кучай О.В.

Керівник магістерської роботи

доктор педагогічних наук, доцент

Кучай О.В.

Виконав

Убирай В.І.

КИЇВ – 2021

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри педагогіки, доктор
педагогічних наук, доцент

Сопівник Р.В.

« ___ » _____ 2021 р.

З А В Д А Н Н Я

**ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТУ УБИРАЮ ВЛАДИСЛАВУ**

ІГОРОВИЧУ

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Освітня програма Інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи : «Інформаційні технології
як фактор підготовки фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти»

Затверджена наказом ректора НУБіП України від "22" 06.2021р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 01.12.2021

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: інформаційно-
комунікаційні технології в освіті, заклади вищої освіти, освітні
програми, рівень підготовки фахівців, ІТ технології, історичні особливості
розвитку технологій

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Виділити соціально-історичні аспекти розвитку ІТ в освіті та соціальній сфері;

2. Обґрунтувати освітній потенціал ІТ в підготовці фахівців соціальної сфери;

3. Проаналізувати дидактичні принципи і основні методи застосування ІТ в ЗВО, запропоновані сучасною наукою для підготовки фахівців соціальної сфери;

4. Виявити, теоретично і експериментально обґрунтувати організаційно-педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності процесу професійної підготовки фахівців соціальної сфери у ЗВО.

Дата видачі завдання "01" жовтня 2020р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи Кунай О.В.

Завдання прийняв до виконання

Убирай В.І

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ЗВО 8

1.1. Соціально-історичні аспекти розвитку інформаційних технологій в освіті та соціальній сфері 8

1.2. Освітній потенціал інформаційних технологій у ЗВО 14

1.3. Характеристика дидактичних принципів і основних методів застосування інформаційних технологій у ЗВО 22

Висновки до першого розділу 37

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 40

2.1. Реалізація освітнього потенціалу інформаційних технологій при викладанні курсу за вибором студентів 40

2.2. Удосконалення методів навчання за умови використання інформаційних технологій для організації навчальної діяльності студентів 53

Висновки до другого розділу 64

НУБІП України

ВИСНОВКИ 66

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 69

ДОДАТКИ 78

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток сучасної України, як і всього світового співтовариства, відбувається в рамках глобального процесу переходу від індустріальної організації всієї системи суспільних відносин до інформаційної. У XXI ст. всі країни вступили в постіндустріальну епоху, в якій головна роль відводиться інформації, вмінню нею користуватися. Інформаційна діяльність і інформаційні технології (ІТ) стають невід'ємними компонентами практично всіх видів професійної діяльності. ІТ докорінно змінюють багато аспектів освітнього, виховного і наукового процесів, в цілому процесу пізнання, організації роботи ЗВО як освітніх і наукових установ і є визначальним фактором якісної підготовки кадрів в будь-якій сфері.

Система вищої освіти України розвивається в даний час в контексті ринкових перетворень. Серед різноманітних потреб ринкової економіки в підготовці кваліфікованого фахівця на перший план виступають такі, як професійна компетентність, вміння працювати в умовах зростаючого потоку інформації і комп'ютеризації суспільства. Оптимально поєднуючи ІТ з традиційними та інноваційними технологіями підготовки, можна підвищити у фахівця професійну компетентність, що дозволяє бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Уміння фахівця соціальної сфери застосовувати в своїй діяльності ІТ стає одним з основних компонентів його професійної підготовки. ІТ дозволяють йому, безпосередньо працюючи з клієнтами, постійно поповнювати і оновлювати базу даних про них і соціальних службах, вирішувати численні завдання поліпшення життя людей, моделюючи і прогножуючи соціальні процеси з метою управління ними, оперативно реагувати на виникаючі ситуації, підключаючи різні служби та установи до вирішення проблем клієнта. Соціально-економічні та державно-політичні

перетворення, а також постійне зростання обсягу інформації та збільшення кількості дисциплін, що вивчаються при стабільних термінах навчання у ЗВО, загострили проблему підготовки компетентних фахівців соціальної

сфери. У нашій країні зростає в останні роки потреба в спеціалістах соціальної сфери, до яких пред'являються особливі вимоги, пов'язані з тим, що людина цієї професії, що має професійну спрямованість, професійні знання і вміння, повинен бути готовий застосовувати ІТ для постійного розвитку та самовдосконалення, він повинен бути творчим, соціально активним, ініціативним, який вміє робити вибір.

Обґрунтування загальнопедагогічних основ використання комп'ютерів та комп'ютерних технологій знайшли своє відображення у працях В. П. Беспалька, Р. Вільямса, Т. Волобуєвої, Б. С. Гершунського, В.

А. Извозчикова, Є. Локтюшеної, К. Макліна, Є. Машбіца, М. Меньєва, О.

Ракитова, С. Сєдих. Методологічні і наукові засади організації навчального процесу із використанням інформаційних і комп'ютерних технологій у загальноосвітній і вищій школі висвітлені у дослідженнях

Є. Веретеннікової, Е. Грузіної, А. Дзюбенко, С. В. Дяченко, Н. С.

Завізени, О. Кивлюк та ін. Психолого-педагогічні підходи до розгляду проблеми інформатизації і комп'ютеризації навчального процесу висвітлені в працях Ю. Бабаєвої, Н. Басової, Є. Вейскуновського, В.

Латишева, А. Леонтьєва, Л. Ф. Мараховського, історичний аспект розвитку

і впровадження інформаційних і комп'ютерних технологій і мереж у навчальний процес як загальноосвітньої, так і вищої школи розглянуті в працях І. Костікової, В. Красильнікової, М. Павленка, О. Палька та ін.

Все це визначило тему дослідження: «Інформаційні технології як фактор підготовки фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти».

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та дослідно-експериментальній перевірці

організаційно-педагогічних умов використання ІТ при підготовці фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі завдання дослідження.

1) виділити соціально-історичні аспекти розвитку ІТ в освіті та соціальній сфері.

2) обґрунтувати освітній потенціал ІТ в підготовці фахівців соціальної сфери.

3) проаналізувати дидактичні принципи і основні методи застосування ІТ в ЗВО, запропоновані сучасною наукою для підготовки фахівців соціальної сфери.

4) виявити, теоретично і експериментально обґрунтувати організаційно-педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності процесу професійної підготовки фахівців соціальної сфери у ЗВО.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки фахівців соціальної сфери у ЗВО.

Предмет дослідження: організаційно-педагогічні умови використання ІТ при підготовці фахівців соціальної сфери у ЗВО.

Для вирішення поставлених завдань використовувалася комплексна методика дослідження: загальнотеоретичні методи наукового пізнання

(аналіз, синтез, узагальнення); порівняльні методи (порівняльний аналіз

вітчизняного і зарубіжного досвіду, змісту веб-сторінок, присвячених проблемі); загально-педагогічні методи (аналіз документів, літературних і

електронних джерел, бесіди, опитування, вивчення результатів діяльності, узагальнення досвіду); соціологічні методи (інтерв'ювання, анкетування,

ранжування); прогностичні методи (опитування по електронній пошті);

дослідно-експериментальна робота; математико-статистичні методи обробки отриманих результатів.

Наукова новизна і теоретична значущість дослідження полягає в конкретизації сутності понять «інформаційні технології підготовки фахівців», «інформаційна компетентність фахівця соціальної сфери»; в уточненні дидактичних принципів, на яких базується використання ІТ в підготовці даних фахівців; в розробці та теоретичному обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов, що сприяють ефективному використанню ІТ в процесі професійної підготовки фахівців соціальної сфери в ЗВО.

Практична значимість. Висновки і результати дослідження впроваджені в навчальний процес підготовки фахівців соціальної сфери Національного університету біоресурсів і природокористування України. Розроблена навчальна програма курсу за вибором «Використання ІТ в соціальній сфері» і електронний підручник з даної дисципліни, які розкривають основні ІТ, що застосовуються в соціальній сфері можуть бути використані в освітньому процесі вищих навчальних закладів, в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців соціальної сфери.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, два розділи, висновки до розділів, загальні висновки, додатки, список використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 85 сторінок.

НУБІП України

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ

ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ЗВО

НУБІП України

1.1. Соціально-історичні аспекти розвитку інформаційних технологій

в освіті та соціальній сфері

НУБІП України

Становлення в нашій країні таких професій, як «соціальний педагог» і

«соціальний працівник», їх значна потреба, швидке зростання кількості соціальних служб і установ для різних категорій громадян висунули підготовку фахівців соціальної сфери (соціальних педагогів та соціальних

працівників) на пріоритетне місце в гуманітарній освіті. Соціальний

педагог / соціальний працівник професії, що вимагають високої професійної компетентності. Перед ними, що здійснюють свою діяльність в системі установ соціальної сфери відповідно до основних

кваліфікаційними характеристиками, внесеними в державні освітні

стандарты вищої професійної освіти, стоять наступні завдання: бути

професійно підготовленим, вміти вести професійну практичну роботу (посередництво, консультування, надавати спеціалізовану допомогу та ін.);

мати навички комунікативного спілкування з людьми; володіти емоційною

стійкістю; вміти приймати рішення в складних життєвих ситуаціях [54,55].

В сучасних умовах розвитку суспільства важливого значення набуває пошук необхідних ефективних навчальних технологій, що обумовлено наступними обставинами:

НУБІП України

- позначився процес зміни типів цивілізаційного розвитку людства, злам традиційного для індустріального суспільства соціального механізму забезпечення життєдіяльності, трансформації типових для нього форм діяльності і соціальної організації, способу життя в цілому;

- відбулося загострення низки глобальних проблем життєдіяльності сучасної людини, що зажадало масової підготовки фахівців в сфері соціального захисту;

- намітилося прискорення темпів соціокультурного розвитку суспільства, що поставило комплекс проблем прискореної адаптації людей до швидко мінливих умов буття, професійної діяльності, зокрема, використання в цих цілях різних форм освіти;

- трансформувалася освітня діяльність, що пов'язано з інформаційною революцією - змінилися форми і методи організації навчання, критерії оцінки якості освіти, характер її організації.

Все це вимагало від педагогічної науки нового погляду і наукового уточнення дидактичних принципів і методів підготовки фахівців соціальної сфери за умови застосування інформаційних технологій.

Такою формою отримання освіти стає навчання з використанням інформаційних технологій (ІТ). Найбільш загальною точкою зору, щодо застосування ІТ в освіті, є розуміння його як дидактичного процесу, організованого з використанням сукупності впроваджуваних в навчання принципово нових засобів і методів обробки даних, що представляє цілеспрямоване створення, передачу, зберігання і відображення інформаційних продуктів (даних, знань, ідей) з найменшими витратами і відповідно до закономірностей пізнавальної діяльності фахівців.

Виходячи з даного визначення, ми вважаємо, що застосування ІТ в навчанні дозволяє підвищити рівень професійної компетентності фахівців соціальної сфери, більш чітко виділити її інформаційну складову, реалізувати важливі і конструктивні ідеї випереджаючого неперервної

освіти, з огляду на освітній потенціал ІТ, розвинути єдиний освітній простір освоєваних спеціальностей в рамках країни і всього світового співтовариства.

У 50-70-ті роки ХХ ст. стало очевидно, що людство вступає в нову епоху, дорогою до якої прокляло бурхливий розвиток техніки і, в першу чергу, комп'ютерів. Розвиток комп'ютерних технологій дозволило суспільству підійти до проблеми інформатизації, пов'язаної з швидко зростаючими інтеграційними процесами, що проникають в усі сфери людської діяльності: науку, культуру, освіту, виробництво, управління.

Постіндустріальне суспільство, де домінують ІТ, на відміну від індустріального суспільства кінця ХІХ-середини ХХ ст. в набагато більшому ступені зацікавлена в тому, щоб громадяни були здатні самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до мінливих умов життя [4].

Інформатизація освіти - частина інформатизації суспільства глобальними соціальними процесами, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збір, накопичення, обробка, зберігання, передача, використання, продукування інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної та обчислювальної техніки, а також різноманітних засобів інформаційної взаємодії та обміну [12].

ІТ, засновані на Інтернеті, телекомунікаційних мережах і інтелектуальних комп'ютерних системах, відкривають перед майбутнім поколінням можливість вільного поширення знань, різних відомостей і матеріалів. Йому доведеться зіткнутися з необхідністю пристосовуватися до нового соціального середовища, де інформація і наукові знання стануть основними факторами, що визначають потенціал суспільства і перспективи його розвитку. Використання єдиних світових інформаційних систем забезпечує впровадження ІТ в освіту: формується єдиний освітній простір,

Зростає потреба людини в спілкуванні, і отриманні доступу до загальних нематеріальних ресурсів, осмисленні та переробці великого обсягу інформації. СENSE інформатизації освіти полягає в створенні як для педагогів, так і для тих, хто навчається сприятливих умов для вільного доступу до культурної, навчальної та наукової інформації.

Необхідно враховувати, що інформатизація сфери освіти повинна випереджати інформатизацію інших напрямів суспільної діяльності, оскільки саме тут закладаються соціальні, психологічні, загальнокультурні, а також професійні передумови розвитку суспільства нового типу [22].

Інформатизація та комп'ютеризація стають новими об'єктами вивчення, застосування і використання в освіті, що дає можливість вийти на створення певної системи освіти.

ІТ можна розглядати як елемент і функцію інформаційного суспільства, спрямовану на регулювання, збереження, підтримку і вдосконалення системи управління нового мережевого суспільства. Якщо протягом століть інформація і знання передавалися на основі правил і приписів, традицій і звичаїв, культурних зразків і стереотипів, то сьогодні головна роль відводиться технологіям. ІТ впорядковують потоки інформації на глобальному, регіональному і локальному рівнях. Вони відіграють ключову роль у формуванні техноструктури, в підвищенні ролі освіти і активно впроваджуються в усі сфери соціально-політичного і культурного життя, включаючи домашній побут, розваги та дозвілля.

Товариство з високим рівнем розвитку і використання ІТ, розвиненими інфраструктурами, що забезпечують виробництво інформаційних ресурсів і можливість доступу до інформації, називають інформаційним [42,69].

Сама назва «інформаційне суспільство» (ІС) вперше з'явилася в Японії в середині 60-х років ХХ ст. Поряд з ним використовувалися такі терміни як «технотронное суспільство», «суспільство знання»,

«постіндустріальне суспільство». Дане поняття стало основним в доповіді спеціальної групи з наукових, технічних і економічних досліджень, створеної японським урядом для вироблення перспектив розвитку

економіки країни в 60-і роки. Фахівці, які запропонували цей термін,

роз'яснили, що він характеризує суспільство, в якому в достатку циркулює висока за якістю інформація, а також є всі необхідні засоби для її зберігання, розподілу та використання. Інформація легко і швидко

поширюється по вимогам зацікавлених людей і організацій та видається їм у звичній для них формі. Вартість користування інформаційними послугами настільки невисока, що вони доступні кожному [13].

В ІС змінюється весь уклад життя, система цінностей, зростає значимість культурного дозвілля по відношенню до матеріальних цінностей.

Таким чином, відмітними особливостями ІС є: відкритість, технологічність (особливість інформатизації), інтелектуальність, доступ до світових інформаційних ресурсів, висока ступінь забезпечення безпеки,

гнучкість і самоорганізація систем. У такому суспільстві спостерігається прискорена автоматизація та роботизація всіх галузей виробництва і управління, відбуваються радикальні зміни соціальних структур і освіти

Ці зміни призводять до розширення сфери інформаційної діяльності і викликають необхідність підготовки фахівців в області розробки і супроводу інформаційних технологій, вимагають підвищення інформаційної культури громадян.

Історико-педагогічний і соціально-філософський аналіз проблем становлення і розвитку ІТ показав, що можна виділити ряд теоретичних

ідей використання ІТ в освіті, соціальній сфері і підготовці фахівців, і зробити наступні висновки:

1. Соціально-історичний аспект створення та розвитку ІТ в освіті та соціальній сфері полягає, з одного боку, в розгляді сучасного суспільства

як інформаційного, тобто суспільства з високим рівнем розвитку і використання ІТ, розвиненими інфраструктурами, що забезпечують виробництво інформаційних ресурсів і можливість доступу до інформації.

З іншого боку, в нашій країні і за кордоном накопичено певний досвід використання ІТ в освіті. Постійне вдосконалення комп'ютерної техніки веде до виникнення нових видів освіти (наприклад, дистанційного). Комп'ютер в сучасному світі виступає як засіб навчальної та навчальної діяльності, а також як засіб управління навчальним процесом.

2. Соціально-філософський аспект створення та розвитку ІТ в освіті, і особливо в соціальній сфері, проявляється в його ролей людини в умовах інформатизації суспільства. Вступ розвинених країн в іншу стадію соціального розвитку, головним критерієм якого є визначальна роль ІТ у всіх сферах життєдіяльності людей, змінює життя людини. Такі сфери життєдіяльності особистості, як сім'я, будинок, побут, освіту, набувають нового значення в умовах використання інформаційних технологій.

3. В умовах формування ІС на людину впливають різні потоки інформації з метою формування певного ставлення до дійсності, заданих ззовні ідеалів і устремлінь, мотивацій та рівня домагань. Кількість інформації стрімко зростає в обсязі і також швидко застаріває. Виникає потреба в нових підходах роботи з особистістю і інформацією: розвиток у людини адекватної орієнтування в інформаційному середовищі; навчання не стільки знань, скільки методології самостійного пошуку інформації та її індивідуальної оцінки; забезпечення вільного доступу до культурно-освітніх інформаційних ресурсів; створення необхідних інформаційно-освітніх умов для творчої самореалізації особистості, її безперервної самоосвіти і саморозвитку. Це передбачає формування вміння критично сприймати інформацію, аналізувати її, знаходити оптимальні рішення в певній ситуації. Використання в освітньому процесі вузу ІТ може стати основою для становлення принципово нової форми освіти, що спирається

на детальну самооцінку і мотивовану самоосвітню активність особистості, підтримувану сучасними технічними засобами.

Обґрунтування даних висновків спирається на результати здійснення соціально-історичного аналізу розвитку суспільства, що дозволив виявити передумови і тенденції інформатизації освіти.

Все це тісно пов'язано з освітнім потенціалом ІТ в підготовці фахівців. Розгляду цього питання і буде присвячений наступний параграф.

1.2. Освітній потенціал інформаційних технологій у ЗВО

Розкриваючи освітній потенціал інформаційних технологій, спочатку необхідно визначити саме поняття «інформаційні технології». Існує багато різних підходів до визначення терміна «інформаційні технології» (ІТ), який увійшов в науковий обіг порівняно недавно (середина 70-х років ХХ століття). До цього вчені оперували такими поняттями як «навчальні медіа» (instructional media), навчальні пристрої (teaching machines), «автоматизоване управління навчанням» (programmed instruction).

Аналіз наукової літератури показав, що існують різні трактування поняття ІТ. Так, в «Енциклопедії професійної освіти», ІТ розглядаються як способи отримання, передачі, кодування, обробки і відтворення інформації, заданої в довільній формі на будь-яких доступних для користувача носіях, зокрема, на базі інструментальних систем, основним елементом яких є електронно - обчислювальна машина (ЕОМ).

Захарова І. Г. виділяє два поняття: ІТ - система наукових і інженерних знань, а також методів і засобів, яка використовується для створення, збору, передачі, зберігання і обробки інформації в предметній області і ІТ навчання - педагогічна технологія, яка використовує спеціальні носії, програмні та технічні засоби для роботи з інформацією [59].

Машбиц Є. І. розглядає поняття «технології навчання» як систему матеріальних і ідеальних (знання) засобів, що використовуються в навчанні, і способи функціонування цієї системи. Виходячи з цього

твердження, Є. І. Машбиц визначає ІТ навчання як деяку сукупність навчальних програм різних типів: від найпростіших програм, що забезпечують контроль знань, до навчальних систем, що базуються на штучному інтелекті [69].

Обґрунтуємо три основні класи інформаційних технологій:

- рецептивні (розраховані тільки на сприйняття і засвоєння знань учнями, наприклад, відеозапис),
- інтерактивні (в яких відбувається взаємодія студентів і навчальної системи в формі діалогу людини і машини, наприклад, персональний комп'ютер мультимедіа);
- технології довідково-інформаційної підтримки навчання (наприклад, телекомунікаційні мережі).

ІТ це нова методологія навчально-пізнавального процесу, що припускає використання нових електронних засобів навчання. При цьому ІТ дозволяють з'єднати воедино процеси вивчення, закріплення і контролю за засвоєнням навчального матеріалу, які при традиційному навчанні найчастіше виявляються штучно розірваними.

В галузі освіти ІТ застосовуються для вирішення двох основних завдань: навчання та управління. Розрізняють комп'ютерні і некомп'ютерні технології навчання, комп'ютерні та некомп'ютерні технології управління освітою. У навчанні ІТ можуть бути використані, по-перше, для пред'явлення навчальної інформації навчаються, по-друге, для контролю успішності її засвоєння. З цієї точки зору вони діляться на дві групи: технології пред'явлення навчальної інформації та технології контролю знань.

Змістовний аналіз наведених визначень показує, що в даний час існує два явно виражених підходу до визначення ІТ. У першому з них пропонується розглядати їх як дидактичний процес, організований з використанням сукупності впроваджуваних (вбудовуються) в системи навчання принципово нових засобів і методів обробки даних (методів навчання), що представляють цілеспрямоване створення, передачу, зберігання і відображення інформаційних продуктів (даних, знань, ідей) з найменшими витратами і відповідно до закономірностей пізнавальної діяльності учнів. У другому випадку мова йде про створення певної технічної середовища навчання, в якій ключове місце займають використовувані ІТ. Таким чином, в першому випадку мова йде про ІТ як процес навчання, а в другому випадку про ІТ як використання інформаційних засобів в навчанні [122,123].

Комплексний аналіз поняття «ІТ», представленого вище, дозволив нам визначити ІТ підготовки фахівців, як спосіб: організації навчально-пізнавального процесу, заснований на використанні комп'ютерних та інших інформаційних засобів, які забезпечують досягнення заданих цілей підготовки фахівців; активного включення учнів в свідоме освоєння змісту освіти, творче оволодіння майбутньою професією; індивідуалізації навчання, а також взаємодії викладачів і студентів між собою, який сприяє формуванню професійної компетентності майбутнього фахівця.

Грунтуючись на даному розумінні ІТ підготовки фахівців, визначимо їх освітній потенціал в ЗВО. ІТ підготовки фахівців можуть розглядатися в якості інструментарію педагогічної технології, що задовольняє наступним вимогам до їх застосування в освіті: необхідність забезпечувати розвиток особистості; оцінювання їх з точки зору дидактичної ефективності; необхідність їх включення в діючий навчально-методичний комплекс дисципліни.

ІТ підготовки фахівців поділяються на дві великі групи: технології з вибірковою і з повною інтерактивністю. До першої групи належать всі технології, що забезпечують зберігання інформації в структурованому вигляді. Сюди входять банки і бази даних і знань, видеотекст, телетекст,

Інтернет і т.д. Ці технології функціонують у вибіркованому інтерактивному режимі і суттєво полегшують доступ до величезного обсягу структурованою інформацією. В даному випадку користувачеві дозволяється тільки працювати з уже існуючими даними, не вводячи нових.

Друга група містить технології, що забезпечують прямий доступ до інформації, що зберігається в інформаційних мережах або будь-яких носіях, що дозволяє передавати, змінювати і доповнювати її.

Застосування ІТ в навчанні - одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу. У вітчизняній вищій школі в останні роки комп'ютерна техніка та інші засоби ІТ стали все частіше використовуватися при вивченні більшості навчальних предметів.

Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань.

Інформаційні та комунікаційні технології підготовки дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Вивчаючи освітній потенціал ІТ, зупинимося на питаннях психолого-педагогічного обґрунтування використання ІТ в процесі навчання.

В даний час існують досить розроблені психолого-педагогічні моделі використання ІТ підготовки фахівців.

Є. С. Полат розглядає модель дистанційного навчання. Під дистанційним навчанням Є. С. Полат розуміє процес навчання, в якому

вчитель і учень географічно розділені і тому спираються на електронні засоби і друковані посібники для організації навчального процесу. В даному випадку мова йде про використання в навчальному процесі

дистанційних освітніх технологій, тобто освітніх технологій, що реалізуються в основному із застосуванням засобів інформатизації і телекомунікації, при опосередкованому або не повністю опосередкованому взаємодії того, хто навчається і педагогічного працівника» [72].

А. А. Білан пропонує інформаційну модель навчання іноземної мови, яка передбачає використання прийомів роботи з інформацією і подолання інформаційних бар'єрів у педагогічній комунікації і інфовзаємодії [11].

Дидактичний процес, незалежно від застосовуваних педагогічних технологій і досліджуваних навчальних предметів, має наступну структуру, що складається з етапів: мотиваційного, власної пізнавальної діяльності учня і управління цією діяльністю [201].

Аналіз досліджень, а також освітньої практики останнього десятиліття дозволяє виділити дві сторони у визначенні вищій школі в останні роки комп'ютерна техніка та інші засоби ІТ стали все частіше використовуватися при вивченні більшості навчальних предметів. Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань.

Інформаційні та комунікаційні технології підготовки дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість оприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Провідною рисою ІТ є їх інтерактивний характер, який базується на використанні діалогу між користувачем і інформаційною системою в режимі реального часу. Істотний вплив інформаційної компоненти на соціум в цілому і на особистість зокрема стає вирішальним в умовах появи можливостей для користувачів активно брати участь в інформаційних потоках. В силу цього інформація як цінність суспільства нового типу визначена не тільки своєю масовістю або загальнодоступністю, скільки можливістю персоналізації. Найбільш повно ця можливість представлена в комп'ютерно-мережевої комунікації за допомогою мережі Інтернет.

Робота в мережі Інтернет охоплює різні види діяльності: самостійну роботу з інформацією по тій чи іншій темі, що вивчається, проблеми; самостійну навчальну діяльність (у режимі самоосвіти) для поглиблення знань певної області, ліквідації прогалин, підготовки до іспитів; спілкування в мережі з різними цілями і в різних групах. Кожен з цих видів діяльності має свою специфіку. Використання Інтернет в освітньому процесі ЗВО дає можливість особистості на основі якісної зміни комунікативної та пізнавальної діяльності, самого стилю навчання, так як при роботі в глобальній мережі підвищується активність суб'єкта, індивідуалізується процес навчання, з'являється доступ до різних джерел інформації. Все це стимулює розвиток особистості студента – його самостійності, ініціативності, критичності суджень.

ІТ не тільки змінюють саму суть пов'язаної з ними діяльності, а й надають як прямий, так і непрямий вплив на особистість, що згодом може проявлятися також і в тих видах діяльності, які безпосередньо не пов'язані з їх застосуванням.

ІТ відіграють значну роль в самовихованні особистості. Вони надають можливість використовувати такі ефективні інструменти комунікації, як стандартні технології тематичних інтернет-порталів, веб-форумів та списків розсилки, для прискорення інформаційного взаємообміну, синтезу і поширення інноваційних педагогічних практик. Безпосередній вплив ІТ на свідомість людини проявляється в першу чергу в значному розширенні його когнітивних і комунікативних можливостей, створення нових можливостей для зростання освіти і самоосвіти, прискорення процесів самоактуалізації та особистісного зростання.

На сучасному етапі розвитку суспільства з'явилися великі можливості для самоосвіти людини. Наприклад, використання ресурсів мережі Інтернет дозволяє спростити доступ до персоналізованої інформації про різні можливості: вакансії, пропозиції про співпрацю, участь у різного

роду організаціях, які раніше поширювалися переважно по неформальним, неформальними каналами, що додатково обмежувало соціальну мобільність і посилювало ступінь соціальної диференціації. Таким чином,

ІТ вносять прямий внесок в підвищення якості життя людини. Також

можна сказати про перспективи підвищення значущості Інтернету як інструмент встановлення ефективної комунікації: по-перше, в якості зручного середовища як професійного, так і неформального спілкування

(потреба в приналежності і визнання), по-друге, як освітнього середовища і середовища прояви громадської і соціальної активності (потреба в самоактуалізації). В обох якостях Інтернет проявляє себе як унікальне по ефективності засіб і середовище комунікації.

Виходячи з викладеного, при використанні ІТ необхідно спиратися на основні ідеї теорії самовдосконалення та самоосвіти. Головний сенс

вдосконалення підготовки фахівців полягає в тому, щоб на основі психологічного аналізу всіх сторін професійної праці і його вимог до кадрів створити персоніфікований освітній процес. Його особливість

полягає в тому, що той, якого навчають не тільки накопичує знання і

набуває необхідні вміння та навички, а й гармонійно розвиває всі компоненти професійної компетентності. При цьому йому надається можливість в рамках ІТ, на основі використання активних методів

навчання. І моделі самоврядування, безпосередньо включитися в процес майбутньої діяльності, використовуючи для цих цілей комп'ютер.

Ведучий задум внесення ІТ у вищу освіту полягає в тому, щоб враховувати пріоритет студента, забезпечити системне уявлення про навчальну діяльність кожного учня при використанні багаторівневих підручників і контролю знань.

Аналіз наукової літератури дозволив виділити освітній потенціал ІТ, який полягає в наступному: у навчальній діяльності ІТ підвищують пізнавальну мотивацію студентів в процесі навчання, активізують їх

роботу на заняттях, сприяють формуванню знань, умінь і навичок; в розширенні способів пізнання студентів ІТ сприяють демонстрації сучасних засобів пізнання, підвищують можливість різного представлення

інформації про одне й те ж процесі (табличний, графічний і т.п.);

формують інформаційну компетентність; при організації навчальної

діяльності ІТ диференціюють і індивідуалізують освітній процес;

створюють додаткові можливості для аналізу проблемних ситуацій;

систематизують процес навчального пошуку; представляють можливості

швидкої діагностики результатів діяльності студентів; ІТ підвищують

ефективність реалізації принципу наочності, представляють

інтерактивність, розширюють діапазон досліджень; скорочують витрати

часу на виконання рутинних робіт (оформлення та обробка результатів).

Використання ІТ в підготовці фахівців соціальної сфери спрямовано

на досягнення наступних цілей: а) формування інформаційної культури; б)

виконання соціального замовлення, загальна інформаційна підготовка

користувача; в) інтенсифікація освітнього процесу: підвищення

ефективності та якості підготовки, забезпечення мотивів пізнавальної

діяльності, поглиблення міжпредметних зв'язків за рахунок інтеграції

інформаційної та предметної підготовки; г) оптимізація самостійної роботи

студентів.

Використання ІТ як фактора професійної підготовки дозволяє значно

підвищити ефективність предметної підготовки майбутніх фахівців

соціальної сфери.

Формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців

соціальної сфери, розширення знань і умінь по застосуванню ІТ в освіті та

майбутньої професійної, наповнення підготовки студентів змістом, що

відображає специфіку використання ІТ в соціальній сфері, розширення

ресурсної бази підготовки за допомогою різних ІТ (електронний

підручник, презентації PowerPoint, тестування, електронний довідник

студента, матеріали веб-сайтів в Інтернеті, веб-квести, Інтернет-конференції та ін.) є організаційно-педагогічними умовами підвищення ефективності процесу професійної підготовки.

Професійна компетентність будь-якого фахівця, в тому числі і фахівця соціальної сфери, поряд з іншими сторонами може характеризуватися інформаційною компетентністю. Інформаційна компетентність фахівця соціальної сфери - це інтегративна якість особистості, яке передбачає наявність у нього не тільки знань і умінь володіння інформаційними технологіями, а й готовності цілеспрямовано освоювати нову інформацію в професійній сфері з їх допомогою, здатності гнучко, варіативно використовувати дані технології для роботи з інформацією у професійній діяльності та для підвищення кваліфікації.

1.3. Характеристика дидактичних принципів і основних методів застосування інформаційних технологій у ЗВО

Організація професійного навчання студентів соціально-педагогічних спеціальностей в умовах застосування в навчальному процесі комп'ютерно-інформаційних технологій, базується на класичних дидактичних принципах. Під принципами навчання розуміються вихідні дидактичні положення, які відображають перебіг об'єктивних законів і закономірностей процесу навчання і визначають його спрямованість на розвиток особистості.

В даний час в науковій літературі, яка розкриває проблеми інформатизації вищої освіти, зустрічаються різні, навіть взаємовиключні

Один одного, трактування дидактичних принципів використання ІТ в освітньому процесі ЗВО. Не ставлячи собі за мету розкриття всіх існуючих з цього приводу точок зору, в даному параграфі обґрунтуємо систему дидактичних принципів, що дозволяють реалізувати підготовку фахівців соціальної сфери за умови використання ІТ.

Дидактичні принципи, на яких реалізується підготовка фахівців соціальної сфери, ґрунтуються на традиційних загальнодидактичних принципах, розроблених в педагогіці, на групі принципів, які враховують специфіку дистанційного навчання (А. А. Андреев, Є. С. Полат, І. В. Роберт), а також окремих положеннях в розвитку творчого мислення, модульного і проблемно-діяльнісного навчання. Такий підхід обумовлений тим, що названі теорії в даний час застосовуються в якості базових при реалізації навчання, що використовує ІТ [72].

В ході дослідження, нами були розглянуті класичні дидактичні принципи: науковості навчання, єдності навчання, виховання і розвитку, доступності, наочності за умови використання в навчальному процесі інформаційних технологій, а також обґрунтовані такі як принцип модульності, принцип когнітивності комунікації і принцип нелінійного структурування матеріалу.

Вражаючий прогрес в розвитку електронної техніки надає технічні можливості для реалізації різних дидактичних ідей. ІТ дозволяють розглядати учнів як суб'єкт навчання, а комп'ютер - як засіб навчання. Освітній процес, заснований на використанні інформаційних технологій, є індивідуальним, самостійним, але здійснюється за загальною методикою. ІТ як засіб навчання є інноваційними в історії педагогіки, тому що об'єднують в собі як засіб, інструмент навчання, так і суб'єкт-викладачів.

Традиційні дидактичні принципи освіти, будучи основою для навчання студентів, трансформуються в дидактичні принципи застосування ІТ при підготовці даних фахівців, таким чином, що вони

доповнюються новими умовами і критеріями створеної навчального середовища [28].

Розташування принципів навчання в логіці розвитку компонентів цілісного циклу процесу робить їх перелік не тільки чітко послідовним, але і відносно цілісним. Розглянемо більш докладно характеристику кожного дидактичного принципу, в залежності від використання ІТ.

Важливим традиційним дидактичним принципом є принцип науковості навчання. Цей принцип спирається на закономірний зв'язок між змістом науки і навчального предмета. Він вимагає, щоб зміст навчання знайомило учнів з науковими фактами, поняттями, закономірностями, теоріями всіх основних розділів відповідної галузі науки, в можливій мірі наближалось до розкриття її сучасних досягнень і перспектив розвитку в подальшому. Принцип науковості передбачає розвиток у студентів умінь і навичок наукового пошуку. Цьому сприяє впровадження в навчання елементів проблемності дослідних практичних робіт, оволодіння умінням спостерігати явища, фіксувати і аналізувати результати спостережень, вести наукову дискусію, доводити свою точку зору, раціонально використовувати наукову літературу.

Принцип науковості реалізується в процесі вільного вибору одержуваної інформації шляхом певної діяльності. Застосування таких ІТ як електронний підручник, створений на основі гіпертексту, і комп'ютерні мережі надає можливості для наукового пошуку у величезній кількості інформації, полегшує обмін науковими знаннями. Інструментальні засоби даних ІТ включають кілька форм: електронну пошту, електронну конференцзв'язок, відеоконференцзв'язок. Ці засоби дозволяють викладачам і учням спільно використовувати інформацію, співпрацювати в рішення загальних проблем, публікувати ідеї і коментарі в мережі Інтернет. Дані технології представляють інтерес в частині обміну навчальної інформацією у вигляді тексту, статичної і анімованої графіки,

мови. Підготовка студентів з використанням вище названих технологій здійснюється, в так званому, масовому індивідуалізованому навчанні, де навчають, може працювати в зручному для нього темпі [40]

Принцип систематичності і послідовності в традиційному навчанні вимагає, щоб знання, вміння і навички формувалися в системі, в певному порядку, коли кожен новий елемент навчального матеріалу логічно зв'язується з іншими, наступне спирається на попереднє, готує до засвоєння нового. Встановлено психологічна закономірність, що при дотриманні логічних зв'язків навчальний матеріал запам'ятовується в більшому обсязі і міцніше. Систематичність і послідовність в навчанні дозволяють досягти великих результатів.

Реалізація принципу систематичності і послідовності при навчанні студентів з використанням ІТ дозволяє забезпечити індивідуальну освітню траєкторію студентів. Посилення активної ролі самоосвіти студентів забезпечується на всіх рівнях навчального процесу: при постановці студентами власних освітніх цілей, виборі домінуючих напрямків занять, форм і темпів навчання в різних освітніх областях.

Системний підхід до викладу навчального матеріалу, його структурування та виділення основних понять і зв'язків між ними є основою для розробки змісту дисципліни. Сам зміст при структуруванні і виділення різних рівнів складності засвоєння дозволяє включати не тільки ті теми, які забезпечують обов'язковий мінімальний рівень знання, але, по-перше, розглядати більш широкі поняття даного навчального предмета, розширювати кругозір студента, робити його знання більш фундаментальними, а, по-друге, пов'язувати ці поняття з іншими предметами, вивчаючи їх у взаємозв'язку і ладу, тим самим, більш повну і наукову картину світу [43].

Даний принцип передбачає, що студент може виконати по досліджуваній дисципліні кілька творчих робіт. Наприклад, складання

каталогу переглянутих сайтів з певної тематики (предмету), рецензування окремої веб-сторінки, аналіз дискусійних питань телеконференцій з досліджуваної проблеми і т.д. Все вище перераховане відрізняє навчання студентів з використанням ІТ творчого типу від традиційного.

Основними методами, використовуваними в даному випадку є: методи роботи з пошуковими системами, порівняльний аналіз інформації в мережі Інтернет, участь в дистанційних телеконференціях, дискусіях [38].

Передбачені процедури цілепокладання, відбору і структурування наукового змісту курсу, встановлення міжпредметних зв'язків, вказівки ролі і місця досліджуваного матеріалу для оволодіння діяльністю, запропонованої державним освітнім стандартом спеціальності, дозволяють відповісти на питання: що і навіщо буде вивчатися учнем в умовах застосування інформаційних технологій, - а значить, визначити стимули

для соціальної, професійної та пізнавальної мотивації навчання. Воно повинно розглядатися як процес прояву активної діяльності учня, який відповідає мотиву. Завдання викладача полягає в тому, щоб ініціювати таку діяльність спочатку вивчення кожної змістовної частини

досліджуваного матеріалу і безперервно підтримувати її в ході всього дидактичного процесу. При цьому першорядне значення надається психолого-педагогічній обробці змісту навчання з метою його трансформації при використанні ІТ, що дозволяє викликати в учнів

пізнавальний інтерес за рахунок стимулів соціальної та особистої значущості, новизни, цікавості, емоційності, проблемної подачі і організації самостійного пошуку при вирішенні проблемних завдань.

Принцип єдності навчання, виховання і розвитку передбачає нерозривний зв'язок навчання з формуванням світоглядних, поведінкових і творчих якостей особистості кожного студента. В ході аналізу результатів навчання в полі зору викладача знаходиться не тільки вирішення завдань

формування знань і умінь, а й ефективність виховують і розвивають впливів проведеного заняття або їх системи з даної теми [1]

З діяльнісної точки зору креативність може виявлятися по-різному як на рівні цілісної особистості, так і окремих складових пізнавальної діяльності - в ході вирішення творчих завдань. Для формування креативності як особистісної властивості потрібне середовище, що забезпечує багатосторонній системний вплив на студента. Креативні ІТ-це система специфічних прийомів і методів, які сприяють тому, щоб навчається навчався самостійно здобувати знання, застосовувати їх у вирішенні нових пізнавальних і практичних завдань. Вони інтерактивні, так як вимагають від учнів власних дій і перетворення інформації із зовнішнього світу. Креативний характер в результаті використання ІТ при підготовці студентів може бути реалізований наданням їм можливості роботи за індивідуальним планом, чому сприяє широка підтримка самостійної роботи електронними ресурсами, багатоваріантністю у виборі підручників та електронних наукових видань, представлених в мережі Інтернет, різними формами дистанційного творчості, таких як публікації на сторінках, телеконференції, дискусії в мережі Інтернет.

ІТ розширюють можливості освітнього середовища різними методами розвитку креативності студента. Створюються додаткові можливості для стимулювання допитливості студента. Одним із стимулів є можливість задовольнити свою цікавість завдяки мережі Інтернет. Методи, які використовуються в даному випадку: 1) інтернет-гід, тобто подорож по бібліотеках всього світу, культурним та освітнім центрам різних країн, перегляд різних енциклопедій, словників в інтерактивному режимі; 2) відвідування сайтів різних навчальних закладів, перегляд веб-сторінок викладачів, можливість публікації на сторінках в Інтернеті; 3) змагання з великою кількістю фахівців у певній галузі знань, розташованих в різних регіонах. Все це розширює умови реалізації творчого потенціалу студентів.

Вихід у світовий інформаційний простір дозволяє студентам побачити безліч зразків креативності: на сайтах, що розповідають про діяльність науково-дослідних центрів і окремих науково-дослідних інститутів; в матеріалах електронних наукових журналів і конференцій; результати конкурсів творчих проєктів; на персональних веб-сторінках студентів, викладачів, науковців усього світу [10].

Принцип доступності вимагає обліку в організації навчання реальних можливостей студентів, відмови від інтелектуальних і емоційних перевантажень, які негативно позначаються на їх фізичному і психічному здоров'ї. Реалізація цього принципу пов'язана з урахуванням рівня розвитку пізнавальної сфери студента. Однак навчання не повинно бути надто легким. У ньому повинна бути дотримана міра психічної напруженості і невизначеності, необхідна для підтримки у студентів інтелектуального і енергетичного тону, активності і інтенсифікації пошукових дій, пов'язаних з подоланням навчальних труднощів. Даний принцип виробляється з вимог, з одного боку, закономірностей вікового розвитку учнів, а з іншого - в організації і здійсненні дидактичного процесу відповідно до їх рівнем розвитку.

При підготовці студентів в умовах використання ІТ здійснюється перехід від принципу загальної доступності, для певної вікової групи студентів або для деякого усередненого студента, в принцип індивідуальної доступності і розглядається як можливість досягнення мети навчання. Навчальний матеріал, реалізований з різних дисциплін, передбачає наявність розгалужень, різних шляхів і швидкостей проходження навчального курсу, надання допомоги у вигляді пояснень, підказок, додаткових вказівок і завдань, постійно контролює і підтримує на необхідному рівні мотивацію учня. Доступність в умовах використання гіпертексту грає роль фільтра змісту і, в кінцевому рахунку, забезпечує досягнення мети навчання студентами з різним початковою підготовкою.

В даному дослідженні ми говоримо про систему для самостійної роботи студентів. Гіпертекст, дозволяє реалізувати диференційований підхід до навчання. Суть гіпертексту полягає в тому, що користувачі вільні в переходах по посиланнях [19].

Слід зазначити, що на психо-фізіологічному рівні потрібно враховувати асиметрію мозку, різні способи сприйняття інформації. На психологічному рівні потрібно враховувати, який або які стилі мислення (реалістичний, аналітичний, прагматичний, ідеалістичний або синтетичний) домінують у учня. На соціально-психологічному рівні обов'язково потрібно враховувати внутрішню позицію студента, яку він займає.

Принцип наочності. Класична дидактика встановила принцип наочності з того факту, що успішним є таке навчання, яке починається з розгляду речей, предметів, процесів і подій навколишньої дійсності. Ефективність навчання залежить від ступеня залучення до сприйняття всіх органів почуттів людини. Чим різноманітніші чуттєві сприйняття навчально-го матеріалу, тим міцніше він засвоюється. Звернемо увагу на те, що наочність в дидактиці розуміється більш широко, ніж зорове сприйняття. Вона включає в себе і сприйняття через моторні, тактильні відчуття. Прямим завданням викладачів є створення в ході навчання сприятливої морально-психологічної атмосфери у відповідності з вимогами педагогічної етики [32].

Стосовно до комп'ютерного навчання, принцип наочності отримує назву інтерактивної наочності. Якщо в традиційному розумінні під наочністю розумілася, перш за все, ілюстративна компонента, забезпечення потреби учня побачити в будь-якій формі предмет або явище, зробити з ним мінімальні маніпуляції, то в комп'ютерному навчанні наочність дозволяє побачити те, що не завжди можливо в реальному житті навіть за допомогою найчутливіших і точних приладів. Більш того, з

представленими в комп'ютерній формі об'єктами можна здійснити різні дії, вивчити їх не тільки статичне зображення, а й динаміку розвитку в різних умовах. При цьому комп'ютер дозволяє як виділити основні

закономірності досліджуваного предмета або явища, так і розглянути його в деталях. Різні форми представлення об'єкта можуть змінювати один

одного і за бажанням студента, і по команді програми, чергуючи або використовуючи одночасно образне, аналітичне, мовне уявлення. Це

дозволяє, відповідно до завдань навчання, як ущільнити інформацію про досліджуваному об'єкті, так і розширити її. Процеси, що моделюються

комп'ютером, можуть бути різноманітними за формою і за змістом, ставитися до фізичних, соціальних, історичних, екологічних та інших

процесів. В умовах використання ІТ, наприклад, електронних презентацій, принцип наочності зазнає значної диференціації. Наочність, що

забезпечується комп'ютером, дозволяє говорити про новий потужний інструмент пізнання - когнітивної комп'ютерної графіки, яка не тільки

представляє знання у вигляді образів-картинок і тексту, а також дозволяє візуалізувати ті людські знання, для яких ще не знайдені текстові описи,

або які вимагають вищих ступенів абстракції.

В умовах використання ІТ при підготовці студентів для вирішення цих цілей з'являється принцип віртуалізації освіти, де йде активне

використання відеофільмів, електронних підручників, використання мережі Інтернет. Впровадження мультимедійних підручників в навчальний

процес студентів дозволяє яскраво і наочно представляти інформацію. Застосування мультимедійних тестів при поточному або підсумковому

контролі знань студентів дозволяє більш об'єктивно оцінювати якість і засвоєння ними навчального матеріалу, ефективність різних методик

застосування ілюстративного матеріалу [55].

Як освітньої складової для студентів можуть виступати сконструйовані графічні образи, виявлені в мережі Інтернет і

систематизована певним чином інформація, телекомунікаційне співробітництво і так далі. Ефективним засобом мотивації і освітньої самореалізації студента є можливість поповнення веб-мережі його власними матеріалами, самостійно перетвореної інформацією.

ІТ зажадали розкриття наступних принципів: когнітивної комунікації, модульності і нелінійності структурування матеріалу [25].

Діалог людини і комп'ютера має ряд особливостей, його можна визначити як обмін інформацією між обчислювальною системою і користувачем, що проводиться за допомогою інтерактивного терміналу та за певними правилами. Інформація передається у вигляді повідомлень.

Повідомлення бувають наступних типів: підказка (здійснює комп'ютер, ініціює виконання деякої дії користувача); повідомлення про помилку;

Довідкова інформація. За своєю формою повідомлення можуть мати вигляд тексту або зображення.

Головне місце при складанні гіпертексту займає розробка гіпертекстових лекцій з дисципліни. Треба мати на увазі, що сприйняття

електронного тексту істотно відрізняється від друкованого. Працювати з друкованим текстом набагато зручніше, але і робота з електронними текстами має ряд переваг: можливість охоплення великих інформаційних масивів, легкість доступу до потрібної довідкової та іншої необхідної літератури, свобода інтелектуальної пізнавальної діяльності [11].

Одне з головних переваг комп'ютера - видача повідомлення в будь-яку точку екрану в будь-який час роботи програми. Структура екрану при цьому може бути різноманітною.

Найбільш поширена форма людино-машинного діалогу в комп'ютерних технологіях - це діалоги типу «меню». Діалоги даного типу

повинні відновити вимогам природності, послідовності, ненадлишкових, гнучкості та підтримки користувача. Природність означає, що при взаємодії з системою, якого навчають не повинен суттєво змінювати наявні

традиційні способи вирішення завдань. Меню може бути організовано у вигляді блоку, у вигляді рядка даних, у вигляді піктограм, у вигляді списку з пронумерованими варіантами. Меню можна з рівним успіхом застосовувати і для введення керуючих повідомлень і для вибору відповіді студентом [22].

Діалоги можуть бути мультимедіа, що включають кілька різних комунікативних каналів, багатосмисловими, що включають всі форми і дії пов'язані з засвоєнням знання. Навчальне середовище в процесі діалогу може будувати різні моделі учнів і потім використовувати ці моделі для динамічного побудови навчальних шляхів і методик. Конструкція інтерактивного гіпертексту повинна розвивати пізнавальні функції студента і, в той же час, адаптуватися до його вимогам.

Гіпертекст дозволяє розбити текст на більш дрібні структурні одиниці, ніж тема, зберігаючи при цьому її логічне єдність. У процесі навчання студент робить «навігацію» по тексті, переходячи від однієї структурної одиниці до іншої. При цьому він має можливість повернутися в будь-який момент до структурної одиниці в змісті теми, щоб змінити напрямок свого вивчення.

Таким чином, нами охарактеризовані три дидактичних принципи: принцип когнітивної комунікації, модульність побудови гіпертексту і нелінійного структурування матеріалу.

Навчання з використанням ІТ дозволяє використовувати різні методи навчання. Для розгляду ми обрали традиційну класифікацію методів навчання, що бере початок в філософських і педагогічних системах і уточнену в сучасних умовах. Методи традиційної освітньої системи в умовах використання ІТ набувають нового значення [33].

Лекції - пояснення, коли існує односторонній зв'язок викладача зі студентами. Лекції дозволяють швидко донести велику кількість інформації аудиторії. На лекції в умовах використання ІТ викладач може

використовувати різні способи повідомлення інформації: представлення нового матеріалу у вигляді презентацій в Microsoft PowerPoint, використання електронної версії лекції. Лекція, представлена у вигляді електронного тексту з перехресними посиланнями, є більш барвистою,

такою, що запам'ятовується, викликає пізнавальний інтерес у студентів. В даному випадку лектор виступає в якості консультанта, а студенти, самостійно обираючи особисту траєкторію вивчення матеріалу, пересуваються за гіперпосиланнями, виконують необхідні завдання, ніж здійснюють більш міцне запам'ятовування представленої інформації. ІТ

також широко можуть використовуватися у позааудиторній роботі як додаток до аудиторного. Лекції можуть бути виставлені в локальній мережі університету, де конспекти доповнюються підбіркою статей та матеріалами для самостійного вивчення, мережевими посиланнями та

іншими додатковими джерелами інформації, які доступні студентам. Студент в будь-який час, незалежно від групи і викладача, може вивчити пропущену або погано освоєну лекцію, а пошук інформації в мережі є одним з видів самостійної діяльності студентів. В ході своєї роботи

студенти знайомляться з веб-сайтами по досліджуваного предмета, веб-сторінками різних установ і організацій країни і регіону за запропонованою проблематики, беруть участь в телеконференціях.

Ще одним методом аудиторного роботи є обговорення [8] - це двосторонній зв'язок між учасниками процесу навчання між викладачем і студентами або між студентами. Обговорення сприяє високому рівню пізнавальної активності (застосування, аналіз, синтез, оцінка), що веде до зміни системи цінностей і відносин студентів, їх мотивації. Різні форми обговорення сприяють розвитку групової активності і лідерства, умінь участі в груповій роботі. В умовах використання ІТ доцільно поєднувати аудиторні обговорення за участю студентів в чатах, дискусіях, телеконференціях. Перед тим, як студенти відвідують заняття, їм дається

завдання взяти участь в чатах і дискусіях з певної тематики. Групи студентів можуть працювати спільно в чатах або спілкуватися по електронній пошті. Можна використовувати електронну пошту та для зв'язку викладача зі студентами або між самими студентами.

Викладачі США відзначають, що студенти зазвичай більш активні при роботі on-line, ніж в аудиторії [3].

Використання ІТ може повністю поміняти структуру викладання курсу. Перед заняттями студенти читають основний необхідний матеріал, лекції, виставлені в локальній мережі університету, беруть участь в обговореннях. На самих же заняттях увагу студентів фокусується на практичному застосуванні знань, на формування моральних і загальнолюдських цінностей.

Вправи в аудиторіях - це практичні заняття, на яких студенти активно накопичують досвід, освоюють вміння, вчать застосовувати отримані знання для вирішення поставленої проблеми. Використання ІТ на практичних заняттях дозволяє побачити студенту те, що не завжди можливо в реальному житті. Звернення до Інтернету як джерелу інформації дозволяє отримати доступ до найрізноманітніших текстовим, звуковим і відеоматеріалів по досліджуваного предмета. Дану інформацію можна використовувати в якості додаткових матеріалів з досліджуваних тем і основних матеріалів для конкретних завдань. Важливо формувати у студентів навички цілеспрямованого відбору інформації, так як ресурси Інтернету надзвичайно великі і постійно оновлюються [70].

Робота з книгою - важливий метод навчання. Існує ряд прийомів самостійної роботи з друкованими джерелами. Основні з них: конспектування, складання плану тексту, тезування, цитування, анотування, рецензування, складання довідки, складання формально-логічної моделі, складання тематичного тезауруса, складання матриці ідей.

Підготовка студентів у ЗВО, з огляду на інформатизацію всіх сфер людської діяльності, може будуватися таким чином, щоб майбутні фахівці могли раціонально використовувати ІТ, наприклад, електронні книги, в рішенні професійних завдань.

Використання комп'ютера підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу, робить навчальні матеріали наочними, а також удосконалює процес передачі інформації. Зростає продуктивність персональних комп'ютерів уможливила досить широке застосування технологій мультимедіа. Дана технологія дозволяє використовувати текст, графіку, відео і мультимедіа в режимі діалогу, і тим самим, розширює області застосування комп'ютера в навчальному процесі. Гіпермедіа, заснована на принципах гіпертексту, характеризується простотою навчання, ефективністю використання, легкістю сприйняття матеріалу,

малою кількістю помилок, що допускаються користувачем. Гіпермедіа можна порівняти з книгою, в якій можна вивчати будь-яку інформацію в довільному порядку, обраному користувачем або заданому викладачем.

Інформація про конкретний предмет може бути знайдена зі змісту, переліку, покажчика або навігатора. На відміну від традиційного підручника або книги гіпермедіа має такі переваги: зв'язку, що встановлюються під час руху по гіперпростір, можуть бути повторно простежено (тобто траєкторія навчання запам'ятовується); можна об'єднувати різні текстові, графічні, числові дані відео- і аудіо інформацію в уніфіковану базу даних або знань; створювати нові предметні зв'язки [45].

Електронні підручники (ЕП), побудовані на принципах гіпертексту, мають високі адаптивними можливостями до різних сценаріїв навчальних курсів. За допомогою систем гіпертексту можна створювати перехресні посилання в текстових масивах, що полегшує пошук потрібної інформації за ключовими словами. Системи гіпермедіа дозволяють зв'язати один з

одним не тільки фрагменти тексту, а й графіку, мову, звукозапис, фотографії і т. п.

Організація професійного навчання студентів – майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах застосування в навчальному процесі ІТ,

базується на класичних дидактичних принципах. Традиційно дидактичні принципи освіти, будучи основою для навчання студентів,

трансформуються в дидактичні принципи застосування ІТ при підготовці фахівців, таким чином, що вони доповнюються новими умовами і

критеріями створеної навчального середовища. При підготовці студентів в умовах використання ІТ застосовуються дидактичні принципи:

науковість навчання; систематичність і послідовність, єдність навчання, виховання і розвитку; креативний характер пізнавальної діяльності;

індивідуальна доступність; інтерактивна наочність; модульність; когнітивна комунікація і нелінійне структурування матеріалу. Дані

принципи взаємопов'язані між собою і взаємопроникають один в одного [30].

Методи традиційної освітньої системи в умовах використання ІТ

набувають нового значення.

На лекції в умовах використання ІТ викладач може використовувати різні способи повідомлення інформації, представлення нового матеріалу у

виді презентацій в Microsoft PowerPoint, використання електронної версії лекції.

В умовах використання ІТ навчання доцільно поєднувати аудиторні обговорення за участю студентів в чатах, дискусіях, телеконференціях.

Групи студентів можуть працювати спільно в чатах або спілкуватися по електронній пошті. Можливе використання електронної пошти і для

зв'язку викладача зі студентами або між самими студентами. Звернення до Інтернет як джерела інформації дозволяє отримати доступ до

найрізноманітніших текстовим, звуковим і відеоматеріалів по досліджуваного предмета.

НУБІП України

НУБІП України

Висновки до першого розділу

НУБІП України

В цілому, наведені в цьому розділі матеріали дозволяють, на наш погляд, зробити ряд висновків.

Історичний аспект створення та розвитку ІТ в освіті та соціальній

НУБІП України

сфері полягає з одного боку, в розгляді сучасного суспільства як інформаційного, тобто суспільства з високим рівнем розвитку і використання ІТ, розвиненими інфраструктурами, забезпечуючими виробництво інформаційних ресурсів і можливість доступу до інформації.

НУБІП України

З іншого боку, в нашій країні і за кордоном накопичено певний досвід використання ІТ в освіті. Постійне вдосконалення комп'ютерної техніки веде до виникнення нових форм навчання (наприклад, дистанційне), комп'ютер в сучасному світі виступає як засіб навчальної та навчальної діяльності, а також як засіб управління навчальним процесом.

НУБІП України

Соціально-філософський аспект створення та розвитку ІТ в освіті, і особливо в соціальній сфері, проявляється в мінливій ролі людини в умовах інформатизації суспільства. В умовах формування інформаційного середовища на людину впливають різні потоки інформації з метою формування певного ставлення до дійсності, заданих ззовні ідеалів і устремлень, мотивацій та рівня домагань. Кількість інформації стрімко зростає в обсязі і також швидко застаріває. Виникає потреба в нових

підходах роботи з особою і інформацією. Це передбачає вміння критично сприймати інформацію, аналізувати її, знаходити оптимальні рішення в певній ситуації. Використання в освітньому процесі вузу ІТ

може стати основою для становлення принципово нової форми освіти, що

спирається на детальну самооцінку і мотивовану самоосвітню активність особистості, підтримувану сучасними технічними засобами.

Освітній потенціал ІТ полягає в наступному: у навчальній діяльності

ІТ підвищують пізнавальну мотивацію студентів в процесі навчання;

активізують їх роботу на заняттях, забезпечують формування знань, умінь і

навичок; в розширенні способів пізнання студентів ІТ сприяють

демонстрації сучасних засобів пізнання; підвищують можливість різного

представлення інформації про одне й те ж процесі (табличний, графічний і

т.п.); формують інформаційну компетентність; при організації навчальної

діяльності ІТ диференціюють і індивідуалізують освітній процес;

створюють додаткові можливості для аналізу проблемних ситуацій;

систематизують процес навчального пошуку; представляють можливості

швидкої діагностики результатів діяльності студентів; ІТ підвищують

ефективність реалізації принципу наочності, представляють

інтерактивність наочності; розширюють діапазон досліджень; скорочують

витрати часу на виконання рутинних робіт (оформлення та обробка

результатів).

Використання ІТ в підготовці фахівців соціальної сфери спрямовано

на досягнення наступних цілей: а) формування інформаційної культури; б)

виконання соціального замовлення, загальна інформаційна підготовка

користувача; в) інтенсифікація освітнього процесу: підвищення

ефективності та якості підготовки, забезпечення мотивів пізнавальної

діяльності, поглиблення міжпредметних зв'язків за рахунок інтеграції

інформаційної та предметної підготовки; г) оптимізація самостійної роботи

студентів.

Професійна компетентність будь-якого фахівця, в тому числі і фахівця соціальної сфери, поряд з іншими сторонами може характеризуватися інформаційною компетентністю. Інформаційна компетентність фахівця

соціальної сфери - це інтегративна якість особистості, яка передбачає

наявність у нього не тільки знань і умінь володіння інформаційними

технологіями, а й готовності цілеспрямовано освоювати нову інформацію в

професійній сфері з їх допомогою, здатності ігнорувати, варіативно

використовувати дані технології для роботи з інформацією у професійній

діяльності та для підвищення кваліфікації. У структурі категорії

«інформаційна компетентність фахівців соціальної сфери» ми виділили

компоненти: когнітивний, ціннісно-мотиваційний, техніко-технологічний,

комунікативний, рефлексивний. Забезпечення максимальної реалізації

можливостей теоретичного і практичного напрямків професійної

підготовки щодо формування інформаційної компетентності майбутніх

фахівців соціальної сфери є педагогічною умовою підвищення

ефективності процесу професійної підготовки.

Використання ІТ як фактора професійної підготовки дозволяє значно

модернізувати навчальний процес, підвищити ефективність предметної

підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери при дотриманні наступних

організаційно-педагогічних умов: формування інформаційної

компетентності студентів, розширення їх знань і умінь щодо застосування

ІТ в освіті та майбутньої професійної діяльності; наповнення підготовки

змістом, що відображає специфіку використання ІТ в соціальній сфері;

освоєння змісту дисциплін предметної підготовки, курсів за вибором за

допомогою різних ІТ (електронний підручник, презентації PowerPoint,

комп'ютерне тестування, електронний довідник, матеріали веб-сайтів в

Інтернеті, інтернет-конференції).

РОЗДІЛ 2 ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Реалізація освітнього потенціалу інформаційних технологій при викладанні курсу за вибором студентів

Теоретичні положення дослідження потребували дослідно-експериментальної перевірки, яка дозволила визначити вплив виявлених організаційно-педагогічних умов на ефективність процесу професійної підготовки фахівців соціальної сфери.

Під час дослідно-експериментальної роботи ми проаналізували Державні освітні стандарти та навчальні плани вищої професійної освіти за спеціальністю: Соціальна робота, які здійснюють підготовку студентів. Даний аналіз показав, що студенти в процесі навчання знайомляться з такими поняттями як інформатизація освіти, інформація, інформаційні процеси, інформаційні технології і т. д.

Нами було проведено діагностичне дослідження рівня сформованості інформаційної компетентності у студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери. Основою для визначення рівня сформованості і розвитку інформаційної компетентності студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери може служити система критеріїв:

мотиваційний - наявність високої мотивації до використання ІТ у своїй навчальній діяльності; наявність установки на використання отриманих знань і умінь у майбутній професійній діяльності; розуміння значущості використання ІТ у професійній діяльності;

когнітивний - ступінь засвоєння педагогічних і спеціальних знань, повнота і міцність знань по застосуванню ІТ в соціальній сфері; сформованість критичного мислення;

діяльнісний - розвиненість умінь і навичок роботи з ІТ, навичок збору та обробки необхідної інформації;

оцінний - сформованість адекватної самооцінки і самоаналізу результатів діяльності у майбутніх фахівців соціальної сфери при виконанні

завдань з використанням ІТ.

Залежно від ступеня вираженості прийнятих критеріїв ми виділили три рівні сформованості інформаційної компетентності студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери:

1) низький (мінімальний) - знання про виконувані дії практично відсутні, дії професійно не усвідомлені, мета часто не досягається, низька відповідальність за виконану роботу;

2) середній (достатній) - виконання операцій характеризується повнотою, послідовністю і доцільністю. студент здатний переносити теоретичні знання в нові умови, оперує ними вільно, середній рівень відповідальності. Усвідомлення необхідності і значущості застосування ІТ в навчальній, але не завжди використанні цих знань у професійній діяльності;

3) високий - усвідомлене, повне виконання всіх дій, висока мотивація на оволодіння ІТ, стійка потреба в такому використанні. Маючи хорошу базу теоретичних знань, студент вільно орієнтується в спеціальній літературі, самостійно використовує ІТ у своїй діяльності.

З метою визначення рівня сформованості інформаційної компетентності у студентів було проведено тестування. Тест містив 27 питань. Обробка результатів відбувалася в такий спосіб: кожна правильну відповідь тесту оцінювалася в 1 бал. Неправильну відповідь або відсутність відповіді оцінювалося в 0 балів.

Було проведено анкетування студентів груп зазначених факультетів (див. Додаток 1). Аналіз анкет студентів дає можливість побудувати ряд діаграм, що дозволяють: а) оцінити вплив ряду мотивів на оволодіння сучасними студентами комп'ютерними технологіями; б) визначити для яких цілей вони використовують інформаційні технології.

Всі учасники опитування відповіли, що володіння комп'ютерними технологіями на рівні користувача є невід'ємною частиною підготовки будь-якого фахівця, в тому числі і соціального педагога. Багато студентів (88%)

хотіли б підвищити свій рівень володіння комп'ютером та придбати додаткові знання, вміння і навички. Найбільшу перевагу учасники опитування віддали таким інформаційним технологіям, як Інтернет і електронна пошта. Ми навмисно не стали ділити відповіді студентів по

групах, так як вони отримали рівну процентне співвідношення і виявилися близькими за мотивами використання комп'ютерної техніки в навчальній діяльності.

Проведене анкетування виявило недостатню мотивацію до застосування отриманих знань і умінь в області ІТ для використання їх у навчальній діяльності.

Ми запропонували студентам ранжувати основні види та форми діяльності студентів у вузі, які в значній мірі впливають на формування особистості студентів, їх світогляд, становлення як фахівця і професіонала в своїй області.

В результаті ранжування (на перше місце студенти поставили лекції (73%), самостійна робота з літературою (57%), семінарські заняття (57%), робота в бібліотеці університету (53%). Робота в електронній бібліотеці ЗВО, створення електронних презентацій, робота в мережі Інтернет, спілкування з друзями по електронній пошті «набрали» приблизно рівне процентне співвідношення (4-8%). 100% студентів жодного разу не спілкувалися з викладачами по електронній пошті.

Аналіз результатів, проведений окремо для кожної групи беруть участь в дослідно-експериментальній роботі студентів, дозволив отримати досить повну інформацію про початковий стан кожної з груп студентів.

За отриманими результатами студенти ставилися до одного з трьох рівнів (низький, середній, високий), що відповідають певному значенню рівня сформований™ інформаційної компетентності студента. Обробка

результатів тестування дозволяє зробити висновок про те, що рівень сформованості™ інформаційної компетентності у випробовуваних може бути оцінений як задовільний для початку процесу формування даного компонента професійної компетентності фахівця соціальної сфери.

Підсумком констатуючого етапу дослідно-експериментальної роботи став висновок про необхідність цілеспрямованого формування інформаційної компетентності у майбутніх фахівців соціальної сфери.

В ході дослідження ми проаналізували експертні оцінки викладачів ЗВО про необхідність формування інформаційної компетентності студентів майбутніх фахівців соціальної сфери.

Ми задали наступні питання викладачам ЗВО: «Чи вважаєте Ви, що володіння комп'ютерними технологіями необхідно для викладача вищої школи / студента?», «Чи використовуєте Ви комп'ютер як засіб, що

допомагає Вам у підготовці до занять, в роботі зі студентами, в самоосвіті ?», «Які комп'ютерні технології, на вашу думку, необхідно освоїти соціальному педагогу / соціальному працівнику?».

В опитуванні взяли участь 15 осіб. Всі 100% опитаних викладачів відповіли ствердно на це запитання. На останнє запитання були запропоновані такі інформаційні технології, як пошук в мережі Інтернет, спілкування по електронній пошті, участь в телеконференціях. Ми навмисно не стали ранжувати відповіді, так як вони отримали приблизно рівний відсоток (в середньому 67%).

Результати проведеного аналізу послужили основою розробки програми курсу за вибором студентів «Використання інформаційних технологій в соціальній сфері». Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів систематизованого уявлення про ІТ, застосовуваних в освіті і, особливо, в діяльності фахівців соціальної сфери, навичок роботи в мережі Інтернет (пошук в мережі, спілкування по електронній пошті, спілкування в телеконференції).

Зміст курсу за вибором направлено на узагальнення, інтеграцію та актуалізацію знань студентів з інформаційних технологій, що використовуються в діяльності соціального педагога / соціального працівника, облік регіональної специфіки застосування ІТ в діяльності фахівців соціальної сфери, навичок роботи на комп'ютері зі створення презентацій, пошуку в мережі (локальній і всесвітній), спілкуванню по електронній пошті.

Виходячи з цього, були визначені завдання вивчення курсу: 1) знайомство з нормативно-правовими актами, що регламентують інформатизацію освіти; 2) аналіз різноманіття визначень ІТ, запропонованих різними авторами, враховуючи їх історичний та соціально-філософський аспекти; 3) характеристика основних сучасних ІТ, використовуваних в діяльності фахівців соціальної сфери; 4) вивчення сучасного регіонального досвіду застосування ІТ в діяльності фахівців соціальної сфери; 5) аналіз сучасної практики застосування мережі Інтернет в соціальній сфері; 6) формування умінь і навичок створення презентацій Microsoft PowerPoint, спілкування по електронній пошті, пошуку в локальній і всесвітній мережі, участі в телеконференціях і чатах; 7) формування умінь і навичок застосування ІТ при підготовці реферату, курсового проекту, випускної кваліфікаційної роботи. З огляду на поставлені завдання, студентам були запропоновані 5 тем для вивчення.

Для проведення курсу за вибором студентів нами був розроблений електронний підручник, який використовує принцип електронної енциклопедії - перехід за гіперпосиланнями.

При проектуванні електронного підручника з дисципліни «Використання ІТ в соціальній сфері» ми враховували технологічні характеристики, які згодом зробили навчально-виховний процес у ЗВО ефективнішим. Виступаючи в якості автоматизованої навчальної системи, ЕУ дозволив:

1) індивідуалізувати процес навчання (надання студентам права самостійного вибору обсягу навчального матеріалу, модульність побудови підручника дає можливість поетапного просування до мети);

2) ефективно управляти діяльністю студентів з вивчення навчальної дисципліни;

3) раціонально поєднувати різні технології подання матеріалу (текст, графіку, аудіо, відео, анімацію);

4) здійснювати самоконтроль і самокорекцію;

5) посилювати мотиваційний потенціал навчання;

6) розвивати певні види мислення (наприклад, наочно-образне, теоретичне);

7) забезпечувати раціональне поєднання різних видів навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням дидактичних особливостей кожної з них і в залежності від результатів освоєння навчального матеріалу;

8) формувати вміння по використанню різних ІТ в професійній діяльності.

Все це відповідає дидактичним принципам до використання ІТ в навчанні студентів, а також розкриває освітній потенціал ІТ, які ми виявили в попередньому розділі.

Ми намагалися забезпечити повноту уявлення конкретної предметної області, ефективність використовуваних педагогічних і методичних прийомів, а саме: достатній обсяг матеріалу, відповідність Державному освітньому стандарту, актуальність, новизна та оригінальність, практична змістовність, системність і цілісність; педагогічна спроможність продукту за допомогою використання методик подання навчального матеріалу, системи контролю, відповідність принципам варіативності і диференційованого підходу для організації самостійної роботи студента.

Розроблений нами електронний підручник використовується для проведення аудиторних занять студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери.

Електронний підручник був виконаний за допомогою веб-редактора Microsoft FrontPage, основою якого є мова розмітки гіпертексту HTML (Hypertext Markup Language). Даний підручник побудований за принципом

електронної енциклопедії, в ньому використано велику кількість гіперпосилань і мультимедійні можливості. Для обробки зображень і фотографій нами застосовувалися графічні редактори Visio і Adobe Photoshop, які не тільки добре обробляють картинки і фотографії (додають або прибирають яскравість і контрастність, змінюють розмір зображення), дозволяють малювати кнопки і заголовки, а й оптимізують зображення.

Підручник легкий у використанні, максимізує навчання за рахунок застосування всіх можливостей мультимедіа, технологій гіпертексту.

Крім внутрішньої структури гіпертекстової системи важливий вибір основних принципів, пов'язаних з концептуальним дизайном, тобто з візуалізованою структурою, яка б показала взаємозв'язку між окремими елементами курсу. Структуру розробленого нами ЕУ, можна представити таким чином: програма (пояснювальна записка, навчально-тематичний план курсу, теми занять); лекції (лекція 1, лекція 2, лекція 3, лекції 4-5, лекція 6); семінари (семінар № 1, семінар № 2, семінар № 3); самостійна робота; питання до заліку; література; словник термінів; тести.

Інформаційно-змістовний блок містить: загальні відомості про дисципліни, що вивчається або про конкретній темі; теми курсу, що вивчається, навчально-тематичні плани; форми звітності; підручники, законодавчу базу, довідники; плани семінарів, список основної та додаткової літератури, що включає гіперпосилання на ресурси електронної бібліотеки і освітнього веб-сервера ТГПУ ім. Л. М. Толстого, матеріали Інтернет.

Контрольно-комунікативний блок включає в себе: систему тестування; питання для поточного самоконтролю; питання до заліків; критерії оцінювання.

Програма курсу «Використання ІТ в соціальній сфері», який затверджений на кафедрі соціальної педагогіки та соціальної роботи і представлений в друкованому варіанті.

Той, хто читає використовує різні процеси подання та обробки знань для засвоєння інформації, що міститься в тексті. Саме тому спочатку кожної лекції дається план лекції, перераховуються основні поняття, що розглядаються в ній. Пункти плану і поняття побудовані у вигляді гіперпосилань, за якими студент може вибрати альтернативний шлях у вивченні матеріалу. Текст кожної лекції розміщений в таблиці, що складається з двох стовпців. Один стовпець представляє собою текст лекції, у другому даються назви або визначення термінів, що розглядаються в лекції. Логічно завершена частина лекції закінчується кордоном таблиці.

Наступним фактором, що визначає якість сприйняття інформації студентами, є раціональне розміщення даних на екрані. Фрагменти тексту і картинки розташовані на екрані таким чином, щоб погляд користувача переміщався в потрібному напрямку. При виборі кольорового оформлення ми враховували, що сприйняття символів максимально для контрастних кольорів (тобто відносяться до протилежних кордонів спектра) і кольорова гамма формує відповідний психологічний фон. В даному випадку ми оформили лекції у вигляді звичайної друкованої сторінки, тобто розмістили чорні символи на білому тлі. Гіперпосилання представлені синім кольором з підкресленням, що виділяє їх із загального тексту.

Використання гіпертексту є найбільш актуальним для реалізації розглянутих нами традиційних дидактичних принципів в § 1.3. Наявність розгалужень, різних шляхів, надання допомоги у вигляді пояснень і додаткових вказівок постійно контролює на необхідному рівні мотивацію студентів.

Включення в сторінку графіки та елементів мультимедіа допомагає створити навчальне середовище з яскравим і наочним поданням інформації, реалізуючи тим самим принцип наочності. Гіперпосилання дозволяють

природним чином пов'язати різні матеріали, надавши студенту можливість звернення до необхідної теоретичної інформації при виконанні практичних завдань і, навпаки, ілюструючи теоретичний матеріал практичними прикладами, що забезпечує дотримання принципу зв'язку теорії і практики.

Наступним методом аудиторного роботи є семінарські заняття. Електронна сторінка кожного семінару містить наступну інформацію:

- 1) назву семінарського заняття;
- 2) мета заняття;
- 3) нові поняття, що вивчаються в ході заняття;
- 4) план семінару, який представлений у вигляді гіпертекстових посилань за допомогою яких можна повернутися до пройденої лекції і повторити її;
- 5) основна і додаткова навчальна література, в якій також представлені гіперпосилання на електронні варіанти книжок, або різні веб-ресурси;
- 6) завдання для самостійної роботи.

Всі можливості ІТ ефективно реалізуються в процесі семінарських занять. В умовах використання ІТ навчання ми поєднували аудиторні обговорення за участю студентів у різних дискусіях і телеконференціях з певної тематики, завдання відвідати які студенти отримували заздалегідь на лекції.

Виділимо деякі можливості використання ІТ для організації самостійної роботи студентів:

доступність інформації про умови організації навчального процесу, плани і терміни виконання навчальних завдань націлює студента на систематичну самостійну роботу;

попередній відбір і підготовка навчальних матеріалів в електронному вигляді дозволяють викладачеві залишити найбільш прості теми для самостійного вивчення; матеріали в електронному вигляді мають більшу високою інформативністю і динамічністю;

виділення ресурсів і розмежування прав доступу в локальну мережу індивідуалізують роботу студентів, а такий засіб, як електронна пошта, дозволяє залучити студента в процес планування своєї самостійної роботи,

комунікаційна складова ІТ, з одного боку, забезпечує двосторонній зв'язок «викладач - студент», а з іншого-дозволяє залучити до рішення навчальної завдання більш ніж двох суб'єктів, що, в свою чергу, стимулює колективну форму організації самостійної діяльності студентів; всі види комунікацій не залежать від тимчасових обмежень.

На наш погляд, сьогодні можна говорити про формування у студентів інформаційної компоненти самостійної навчальної діяльності, яка повинна включати в себе знання можливостей ІТ та вміння застосовувати їх для здійснення мети і мотивації, вибору адекватних засобів, отримання та аналізу результатів своєї діяльності.

Зіставляючи електронне видання з друкованим, можна помітити, що книги з багатьох гуманітарних наук найчастіше містять дуже обмежену кількість ілюстративного матеріалу. Для відповідних електронних видань велику важливість має наявність предметного покажчика, що дозволяє працювати не тільки «від змісту», а й «від поняття».

У ході дослідно-експериментальної роботи по впровадженню в підготовку фахівців соціальної сфери курсу за вибором студентів «Використання ІТ в соціальній сфері» ми сформулювали знання і вміння, якими студенти повинні володіти по завершенню вивчення дисципліна.

Таким чином, майбутні фахівці соціальної сфери повинні знати: нормативно-правову базу, яка регламентує інформатизацію освіти, класифікацію основних сучасних інформаційних технологій, що використовуються в діяльності фахівців соціальної сфери; способи отримання і обробки інформації в соціальній сфері; сучасний регіональний досвід застосування ІТ в діяльності фахівців соціальної сфери; практику застосування мережі Інтернет в соціально-педагогічній діяльності.

Майбутні фахівці соціальної сфери повинні вміти: використовувати ІТ для вирішення соціально-педагогічних проблем; складати коректні і лаконічні запити для пошуку необхідної інформації в мережі Інтернет; представити свою роботу за допомогою електронної презентації Microsoft PowerPoint; організувати і координувати роботу клієнта з підбору необхідної йому інформації, в тому числі і через Інтернет; застосовувати ІТ при підготовці рефератів, курсових і дипломних робіт, а також при складанні різних документів; брати участь в телеконференціях і інтернет-семінарах.

Педагогічне тестування як один з методів контролю засвоєння студентами знань, умінь і навичок володіє важливими перед традиційними методами контролю знань - це: отримання відомостей про знання студентів; більш висока, ніж у традиційних методах, об'єктивність контролю; можливість отримання статистичних даних про успішність кожного студента або групи; можливість визначення тем і питань, слабо освоєних студентами; оцінка, що отримується за допомогою тесту, більш диференційована.

Незважаючи на ряд переваг, виділених нами, хотілося б відзначити і деякі недоліки: труднощі формулювання питань тесту; складання кількох однозначних і точних відповідей на поставлені запитання; визначення якісного складу і кількості питань, що входять в один тест; оцінки результатів тестування в силу неоднаковості (за значимістю і за складністю) питань, що входять в тест; складності ідентифікації тестованого студента.

Поєднання традиційних видів контролю знань і умінь студентів з новими видами контролю, заснованими на застосуванні ІТ, сприяє оперативності та ефективності управління процесу навчання, виявлення тенденції щодо підвищення або зниження рівня засвоєння знань, прийняття оперативних заходів щодо підвищення якості підготовки фахівців, підвищення мотивації студентів до оволодіння спеціальністю.

Після прослуховування курсу було проведено контрольне тестування за тими ж критеріями, що і вихідне. Крім того, ми вирішили істотно не змінювати питання і завдання вихідного зрізу з метою відстеження динаміки рівня підготовки студентів

Таблиця 1

Рівень сформованості інформаційної компетентності студентів

Рівень інформаційної компетентності	До проведення експерименту (%)	Після проведення експерименту (%)
Низький	69,4	24,4
Середній	26,5	32,7
Високий	4,1	42,9

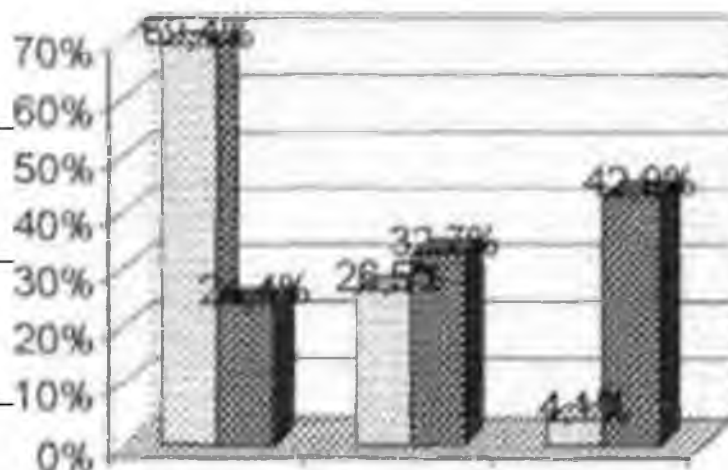

Рис. 1 Рівень сформованості інформаційної компетентності студентів до і після проведення експерименту

Зіставляючи результати, отримані в експериментальній групі до і після проведення дослідно-експериментальної роботи, можна відзначити зміни рівнів сформованості інформаційної компетентності у студентів майбутніх фахівців соціальної сфери. Так, до кінця формуючого експерименту на 38,8% збільшилася кількість студентів, які мають високий рівень розвитку інформаційної компетентності; на 45% зменшилася кількість студентів

експериментальної групи, у яких спостерігається низький рівень розвитку інформаційної компетентності.

Аналіз результатів даних, відображених в таблиці і гістограмі показує, що в міру вивчення предметного матеріалу з використанням електронного підручника, відсоток студентів засвоюють його збільшується. Це дає можливість характеризувати навчальну діяльність учнів в плані підвищення її ефективності.

Щоб довести ефективність дослідно-експериментальної роботи, необхідно виявити статистично значущу тенденцію в зміщенні (зрушенні) показників. Для вирішення подібних завдань в дисертаційному дослідженні будемо використовувати непараметричний критерій відмінності критерій знаків.

У нашому випадку маємо, що результати дворазового виконання тесту є вимірювання по інтервальному шкалою. У цих умовах можливе застосування знакового критерію для виявлення тенденції зміни стану знань студентів після вивчення курсу за вибором, так як виконуються всі допущення цього критерію.

Підсумки нашої роботи в експериментальній групі показали, що після вивчення курсу студенти змінили свою думку про вплив різних чинників на становлення себе як фахівця і професійного соціального педагога. Так в ході повторного ранжирування робота в електронній бібліотеці вузу, пошук в мережі Інтернет, а також створення електронних презентацій зайняли більш високі позиції (30-37%). 60% студентів відповіли, що спілкуються по електронній пошті з викладачами.

Отже, результати, отримані в ході дослідно-експериментальної роботи, говорять про те, що якщо використання ІТ здійснюється на основі обґрунтованих організаційно-педагогічних умов, то рівень інформаційної компетентності у студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери істотно зростає.

Курс за вибором студентів «Використання ІТ в соціальній сфері» сприяє вдосконаленню змістового компонента професійної підготовки фахівців соціальної сфери до використання сучасних інформаційних технологій в своїй майбутній професійній діяльності. Викладання цієї дисципліни направлено на узагальнення, інтеграцію та актуалізацію знань студентів з інформаційних технологій, що використовуються в діяльності фахівця соціальної сфери, облік регіональної специфіки застосування ІТ в діяльності даних фахівців.

Використання на заняттях, а також для самостійної роботи студентів електронного підручника дозволило підвищити пізнавальну мотивацію студентів в процесі навчання, активізувало їх роботу на заняттях. З якісної точки зору утримання курсу за вибором дозволило розширити кругозір студентів, показати різні можливості інформаційних технологій, зокрема мережі Інтернет.

2.2. Удосконалення методів навчання за умови використання інформаційних технологій для організації навчальної діяльності студентів

Однією з головних цілей вдосконалення методів навчання для організації навчальної діяльності студентів є формування професійної компетентності фахівців. Методи навчання, що використовуються нами в ході дослідно-експериментальної роботи, були спрямовані на перевірку ефективності організаційно-педагогічних умов використання ІТ як фактора підготовки фахівців соціальної сфери та на підвищення інформаційної складової професійної компетентності фахівця соціальної сфери.

Здійснена нами дослідно-експериментальна робота по підготовці фахівців соціальної сфери в вузі враховувала інформатизацію всіх сфер людської діяльності і будувалася таким чином, щоб майбутні соціальні педагоги та соціальні працівники могли раціонально використовувати

Інформаційні та телекомунікаційні засоби у вирішенні професійних завдань. Так як фахівці соціальної сфери, які знають комп'ютер і вміють працювати з ним як з інструментом у своїй діяльності, в сучасному суспільстві є найбільш затребуваними професіоналами.

ІТ сприяють використанню інновацій у професійній підготовці. У процесі нашого дослідження було встановлено, що одна з них - лекція з використанням електронного підручника.

Зростаючий обсяг навчальної інформації, який необхідно донести до слухача під час лекції вимагає від викладача використання комп'ютерної техніки, яка дозволяє скоротити витрати часу лектора, пов'язані з поданням на дошці різних графічних матеріалів, ілюстрацій, а також активізує студентів, підвищує мотивацію навчання. У зв'язку з цим змінюються функції лекції. Відходить на другий план її інформаційна функція, а на перший висувається орієнтує, розвиваюча, стимулююча функції. Умовно, на лекції ми виділяли три етапи: мотиваційний, основний і узагальнюючий.

Для проведення лекції нами був розроблений електронний підручник з курсу за вибором студентів.

На мотиваційному етапі лекції застосування комп'ютера полягало в загальній орієнтуванні в змісті і структурі теми, забезпеченні на цій основі визначення мети й мотивації: постановці ключових питань досліджуваної теми. На цьому етапі, спочатку кожної лекції ми виводили на екран: 1) основні питання, які будуть розглянуті на лекції, тобто давали план лекції; 2) ключові поняття, що вивчаються на даній лекції.

Застосування комп'ютера на основному етапі дозволяло реалізувати процедури дослідження сформульованих проблем. По ходу читання лекції ми демонстрували на екрані різні схеми, таблиці, що дозволяють структурувати матеріал, виокремлюючи головні моменти.

На відміну від звичайної лекції, яка представляє собою монологічне виклад викладачем навчальної інформації, дана форма організації навчального процесу включає постійне звернення студентів і викладача до

електронного варіанту тексту. В ході занять ми використовували комп'ютерну техніку, яка дозволяла студентам візуально сприймати необхідний матеріал. Якщо студенту не вистачало часу для записування

даного матеріалу, то він міг продовжити це в позааудиторний час в комп'ютерному класі. Для цього в розкладі роботи класу передбачена можливість для індивідуальних занять студентів.

У процесі нашого дослідження було встановлено, що в умовах застосування гіпертексту на лекції функції лектора змінюються, він тепер виступає в ролі консультанта, наставника. У викладача з'являється

можливість більше часу приділяти постановці завдань, знайомити з областю практичних застосувань досліджуваних питань. При проведенні такої лекції ми постійно зверталися до її електронному варіанту, в якому

наочно відображені всі необхідні схеми, таблиці. В електронному

підручнику представлені більш розгорнуті матеріали з досліджуваної теми, з якими студенти знайомилися самостійно. Перевага даної лекції в тому, що у неї чітка композиція, вона компактна, передбачає струнку і доказове виклад

матеріалу, значною мірою використовує ілюстративний метод. На лекції за

порівняно короткий час можна дати великий за обсягом навчальний матеріал, а завдяки системності його подачі у студентів створювалося цілісне уявлення про досліджуваному явищі чи об'єкті.

Спираючись на дидактичний принцип інтерактивної наочності, ми в своїй роботі використовували лекції-презентації. Технічні засоби презентацій дозволили нам розширити можливості лектора, перевести

частину інформаційного навантаження в візуальну область. Значну частину нашої підготовчої роботи до лекції-презентації займав аналіз змістовної частини лекції, визначення яким типом наочності слід підтримувати

лекційний коментар, створення свого роду «сценарію» візуальної частини лекції. Мультимедійний супровід дозволяло продемонструвати студентам безліч цікавих фактів і явищ, показати які на звичайній лекції неможливо.

Підготовка візуального матеріалу вимагала не тільки використання якісних готових матеріалів, а й авторських рішень.

Слід зазначити, що використання анімаційних картинок повинно бути строго регламентовано і пов'язане зі змістовим частиною лекції. Лекція не

повинна переважуватися анімацією і створювати труднощі для конспектування необхідного матеріалу. Співвідношення візуальної,

текстової та звукової частин лекції - складна методична задача при створенні подібних лекцій. Особлива увага приділялася композиції кожного

слайда. При цьому доводилося вирішувати методичні питання, пов'язані з змістовною частиною слайда, а також питання психолого-естетичного

характеру: колір фону, розподіл тексту і картинок, анімаційні ефекти і їх вплив на сприйняття. Головним засобом об'єднання слайдів був звуковий

текстовий коментар, який керував ритмом сприйняття презентації. Текстові слайди в презентації були зведені до мінімуму, щоб презентація не

перетворилася в статтю на екрані. Поява тексту на екрані несло особливу смислове навантаження і включало в себе найбільш значимі поняття і

терміни.

На узагальнюючому етапі лекції підбивалися підсумки і робилося резюме в формі асоціативної методики. Студентам пропонувалося згадати

одне з основних понять лекції, від якого шикувалися інші асоціації, тобто інших понять. У разі появи понять, які не вдалося розглянути на лекції, вони

ставали предметом самостійного вивчення студентами або темою доповіді.

Однак, проведення даних лекцій має деякі труднощі. Зокрема, студенти не готові до такої форми лекційних занять. Перші лекції вони постійно

відволікалися на гіперпосилання і картинки, що знижувало рівень запам'ятовування і освоєння матеріалу. Після проведення ряду подібних

лекцій і коригування електронного підручника в плані зменшення гіперпосилань, студенти змогли перебудуватися на подібний вид роботи, що

в кінцевому підсумку призвело, як показали результати тестування, до високого відсотку засвоєння матеріалу.

Для виявлення думки студентів про використання на лекції електронного підручника було проведено анкетування, результати аналізу анкети наведено нижче.

90% студентів вважають, що використання електронного підручника на лекції скорочує час, що витрачається ними на вивчення дисципліни, а також допомагає чіткіше запам'ятовувати основні категорії і більш глибоко представляти їх зміст, сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

92% студентів відповіли, що вони хочуть, щоб подібні лекції з використанням електронного підручника проводилися і з інших дисциплін предметної підготовки.

76% студентів приваблює в електронному підручнику наочність і барвисте оформлення, 89% - доступність викладу матеріалу, 59% - можливість вибору «освітнього маршруту» і 75% - логічне викладення матеріалу.

На Рис. 2 показано, що найбільше привертало студентів у вивченні курсу за вибором «Використання ІТ в соціальній сфері» з використанням електронного підручника.

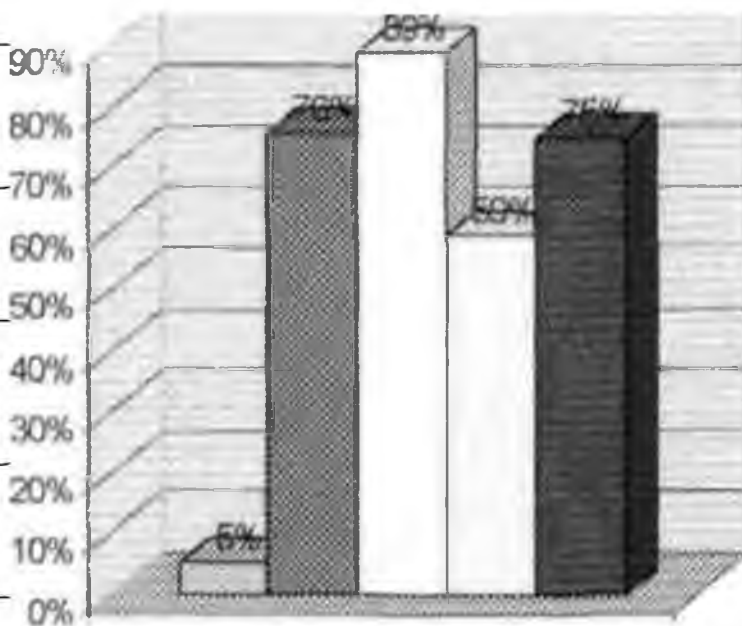

Рис. 2. Використання ІТ в соціальній сфері

НУБІП України

Практичні заняття, з використанням комп'ютерної техніки, проводилися нами або в комп'ютерному класі на факультеті, або в електронному читальному залі університету, який надає доступ кожному студенту в Інтернет.

НУБІП України

Засоби комунікації, до яких відносяться електронна пошта, глобальна, регіональні і локальні мережі зв'язку та обміну даними, надають для навчання широкі можливості:

НУБІП України

- оперативну передачу на різні відстані інформації будь-якого обсягу і виду;
- інтерактивність і оперативний зворотний зв'язок;
- доступ до різних джерел інформації;
- організацію спільних телекомунікаційних проектів;

НУБІП України

- запит інформації з будь-якого питання через систему електронних конференцій і т.д.
- Соціальна педагогіка і соціальна робота і як галузі науки, і як сфери

НУБІП України

практичної діяльності розвиваються дуже динамічно, що вимагає від викладача постійного оновлення змісту лекційних та семінарських занять з соціально-педагогічних дисциплін, використання сучасних комунікаційних технологій, інтернет-ресурсів.

НУБІП України

Використання ресурсів мережі мало велике значення при проведенні нами практичних занять в електронному читальному залі університету. На лекції студенти знайомилися з основними видами програм в соціальній сфері, а також з різними напрямками діяльності соціальних служб у вирішенні проблем. Практичні заняття проходили в електронному

НУБІП України

читальному залі університету, де студенти вивчали довідкову літературу, відвідували веб-сторінки, пов'язані з соціальною сферою формуванням здорового способу життя і профілактикою різних девіацій серед дітей та підлітків. За допомогою Інтернет студенти знайомилися з діяльністю ряду дитячих і молодіжних громадських об'єднань, міжнародних організацій, що

займаються соціальною роботою з різними категоріями населення. Особливу увагу було приділено розгляду та аналізу діяльності регіональних соціальних установ і служб

На першому занятті студенти отримали завдання розробити і оформити презентації на теми: «Що Ви знаєте про ВІЛ-інфекції», «Здоров'язберігаючі технології в нашому житті», «Формування здорового способу життя», «Інтернет проти наркотиків», «Молодіжний рух та Інтернет» і т.п.

Практичні заняття в електронному читальному залі були присвячені індивідуальним темам студентів. Отримавши теоретичні знання про пошукових системах Інтернет, добірку адрес сайтів за тематикою завдання, студенти під нашим керівництвом здійснювали підбір і аналіз веб-сторінок за індивідуальною темою презентації. Інваріантною частиною презентації

були: план теми, визначення основних понять, короткий виклад теми, добірка адрес веб-сторінок з обраної тематики.

Найпростішим способом інтеграції Інтернет в процес навчання соціально-педагогічних дисциплін є HotList. Це список із зазначенням адрес сайтів, які необхідно відвідати для більш повного розгляду теми. HotList

економить час студентів під час пошуку необхідної інформації в Інтернет. В ході нашої роботи добірка сайтів здійснювалася двома способами: 1) даний список складався викладачем, студентам пропонувалося відвідати зазначені сайти і виконати доповідь-реферат на тему; 2) студентам давалося завдання

самостійно підібрати кілька адрес сайтів по названій темі, потім вони обмінювалися адресами сайтів, що передбачало більш докладне вивчення теми.

Для кожного розглянутого сайту студентам пропонувалося заповнити наступну схему:

Анотація документа:

1. Назва документа
2. Ім'я автора (авторів)
3. Дата публікації

4. Назва сайту

5. Коментарі за змістом текстового матеріалу

6. Сильні сторони сайту

7. Слабкі сторони сайту

8. Освітня спрямованість

Підсумком аудиторних занять, а також самостійної роботи студентів по курсу за вибором «Використання ІТ в соціальній сфері» стали виконані за допомогою програми Microsoft PowerPoint презентації на різні теми соціально-педагогічної спрямованості. Заключне заняття проводилось в формі підсумкової конференції за результатами виконаних робіт. За допомогою мультимедіа студенти представляли виконані проекти за індивідуальними темам для всієї групи. На заняття були запрошені викладачі кафедри і студенти з інших груп.

У ході дослідно-експериментальної роботи нам було важливо дізнатися ставлення самих студентів до проведеним ними міні-досліджень. Для цього ми на підсумковій конференції застосували метод саморефлексії.

Після представлених презентацій ми надали можливість кожному студенту оцінити свою діяльність і отримані ним результати. Студенти висловили наступне: «За час роботи над презентацією я більш глибоко вивчила тему «Здоров'язберігаючих технологій», що допомогло мені у вивченні інших соціально-педагогічних дисциплін. Я розширила свої вміння і навички по роботі в мережі Інтернет, зараз я можу знайти будь-яку інформацію, яка мене цікавить» (Тетяна К.), «В ході виконання презентації на тему «Міфи і легенди про наркотики», я зрозуміла, наскільки актуальна робота з профілактики вживання психоактивних засобів. Вживання молоддю наркотичних засобів становить серйозну загрозу здоров'ю населення. У своїй презентації я постаралася показати наскільки небезпечні наркотики» (Ольга Н.).

Подібні заняття викликають великий інтерес у студентів і впевненість в тому, що цікаві проекти, спрямовані на вирішення важливих соціальних проблем суспільства, можуть бути реалізовані за підтримки різних фондів.

Для складання «Навігатора Інтернету» в ході нашого дослідження ми проаналізували веб-сайти по ряду напрямків соціально-педагогічної діяльності: медико-соціальні проблеми здоров'я; соціальні проблеми зайнятості населення; соціальна робота з людьми похилого віку; сім'я як об'єкт соціальної роботи; соціальний захист дитинства; соціальна робота з людьми з обмеженими можливостями; соціальна робота з молоддю; девіантна поведінка як проблема соціальної роботи.

Ми проаналізували веб-сайти, що стосуються пропаганди здорового способу життя та профілактики вживання алкоголю і наркотичних засобів, що дозволило виділити наступні їх загальні риси: матеріали сайтів, що пропагують здоровий спосіб життя, надають інформацію про спорті, культурі, естетичному і моральному вихованні, екологічній безпеці молоді; сайти проти наркотиків розповідають про шкоду наркотиків, алкоголю, дають інформацію про центрах консультативної та лікувально-реабілітаційної допомоги дітям і підліткам.

Проведений аналіз дав можливість студентам отримати знання з організації літнього відпочинку та оздоровлення дітей і підлітків, а також основних напрямків діяльності громадських організацій з проведення літніх таборів для дітей в Україні і за кордоном. Така методика проведення практичного заняття з даної дисципліни допомогла студентам краще зорієнтуватися у великій кількості інформації по тематичі курсу. Студенти на практичних заняттях знайомилися з організацією роботи в дитячих оздоровчих таборах, вивчали сценарії заходів, які в подальшому вони використовували при проходженні річної практики в дитячих оздоровчих таборах.

Для організації самостійної роботи студентів у своїй дослідно-експериментальній роботі ми використовували веб-квест. По курсу за

НУВБІП УКРАЇНИ

вибором студентів «Використання ІТ в соціальній сфері» нами була розроблена веб-сторінка у вигляді робочого зошита, на якій представлені матеріали для самостійної діяльності студентів. Обов'язковою умовою

даного курсу була наявність власного електронної адреси, який дозволив би

НУВБІП УКРАЇНИ

отримувати всі необхідні матеріали через Інтернет, а також спілкуватися з викладачем і з колегами. У вступі описувався порядок виконання завдань, давалися пояснення для роботи. Студентам пропонувалося заповнювати

отриману сторінку по ходу вивчення курсу, потім все виконані завдання пересилалися по електронній пошті викладачеві. Даний вид спілкування з викладачем дозволяв отримати всі необхідні консультації не тільки в аудиторії, а й будь-який час off-line.

НУВБІП УКРАЇНИ

На першому занятті з даного курсу студентська група була розділена на мікрогрупи, кожна з яких отримала індивідуальне завдання. По ходу

НУВБІП УКРАЇНИ

вивчення дисципліни студенти виконували певні завдання з урахуванням своєї індивідуальної теми. У підсумку, у студентів був накопичений різний матеріал по темі дослідження. Останнє заняття проходило у вигляді

презентації індивідуальних проектів студентів, які включали в себе

НУВБІП УКРАЇНИ

обов'язкову електронну презентацію, складений «Навігатор Інтернету», перелік літератури по заданій темі.

Завдання та індивідуальні теми були зібрані на веб-ивесті, де студенти могли самостійно познайомитися з ними. Це дозволяло студентам вибрати власну траєкторію і індивідуальний темп виконання завдань.

НУВБІП УКРАЇНИ

Таким чином, після вивчення даного курсу у студентів був накопичений матеріал для вивчення різних соціально-педагогічних дисциплін. Всі матеріали були використані для написання курсових і

НУВБІП УКРАЇНИ

випускних кваліфікаційних робіт. Багато студентів в подальшому при захисті курсових робіт використовували створені ними електронні презентації.

Вивчення соціально-педагогічних дисциплін завершується розробкою курсового проекту. Основний зміст цієї форми навчання - поглиблення

професійних знань в процесі самостійного творчого застосування отриманих знань на практиці. Так, вивчення дисципліни «Технологія соціальної роботи» студентами заочного відділення спеціальності

«Соціальна робота» завершується розробкою і захистом курсового проекту з технологій соціальної роботи з різними категоріями населення. У процесі курсового проектування студенти вивчають теоретичні матеріали за темою дослідження, розробляють програму своєї дослідно-експериментальної роботи, і потім проводять її в соціальних установах і службах регіону.

Обов'язковою вимогою при захисті курсової роботи є створення електронної презентації в Microsoft PowerPoint.

Для студентів заочного відділення ми розробили курс за вибором, головною метою якого є формування умінь і навичок студентів по

складанню і розробці електронних презентацій. В ході занять студенти -

майбутні соціальні працівники здійснювали підбір необхідного їм матеріалу по темі дослідження в мережі Інтернет, розробляли основні структурні елементи презентацій, створювали макет своєї майбутньої роботи. Захист

курсівих проектів студентів - майбутніх соціальних працівників проходила

за допомогою мультимедіа. Студенти, доповідаючи отримані ними результати, демонстрували основні моменти своєї дослідно-експериментальної роботи на екрані. Це дозволило студентам і викладачам

більш чітко уявити отримані дослідником результати, а наочне і структуроване відображення матеріалу допомогло легше орієнтуватися в спеціальній темі дослідження.

У ході дослідно-експериментальної роботи найбільшу ефективність при проведенні аудиторних занять показали організаційні умови

використання ІТ підготовки фахівців соціальної сфери: лекція за допомогою

електронного підручника, лекція-презентація, практичні заняття в електронному читальному залі університету - робота в мережі Інтернет. Для організації самостійної діяльності студентів нами були виділені такі види

робіт, як складання «Навігатора Інтернету» з проблем соціальної сфери,

розробка та демонстрація особистих презентацій студентів, веб-квест, залучення студентів в науково-дослідну діяльність у ЗВО.

У процесі нашого дослідження було встановлено, що в умовах застосування гіпертексту або презентації на лекції функції лектора

змінюються, він тепер виступає в ролі консультанта, наставника. У

викладача з'являється можливість більше часу приділяти постановці завдань, знайомити з областю практичних застосувань досліджуваних

питань. Все це сприяє підтримці інтересу до предмету і розвитку мислення студентів, підвищенню інформаційної компетентності майбутнього фахівця

соціальної сфери.

Навчання стає ефективнішим, коли учасники вирішують свої реальні практичні проблеми і для цього освоюють нові методи і засоби роботи.

Навчання, таким чином, виступає в єдності з творчим рішенням проблем.

Об'єднання навчання і дослідження, уявлення навчання як виду дослідницької роботи створює додаткову зацікавленість і підвищує якість адаптації до картини світу нових ідей і нового матеріалу.

При використанні ІТ для організації навчальної діяльності студентів,

що навчаються набувають якість, найбільш важливе для успішної професійної діяльності в наш час, - здатність своєчасно, нестандартно і

творчо реагувати на велику кількість змін, з якими ми постійно стикаємося, а також - передбачати ці зміни і брати участь в їх формуванні.

Висновки до другого розділу

В цілому, наведені в цьому розділі матеріали дозволяють, на наш погляд, зробити ряд висновків:

1. Розроблено електронний підручник з курсу за вибором студентів «Використання ІТ в соціальній сфері». При проектуванні гіпертексту ми враховували технологічні характеристики, що дозволяють зробити освітній процес у ЗВО ефективним.

2. У розробленій технології навчання збережені форми організації навчальних занять: лекції, практичні заняття, консультації, залік. При цьому у зв'язку з використанням ІТ удосконалити методи їх викладання, що дозволили обґрунтовано подати такі твердження:

- в умовах застосування ІТ на лекціях у викладача є можливість більше часу приділяти постановці завдань, знайомити з областю практичних застосувань досліджуваних питань, що сприяє підвищенню інтересу у студентів до вивчення предмета і розвитку їх мислення;

- підвищується активність студентів на практичних заняттях з застосуванням ІТ;

- на думку студентів, використання гіпертексту максимально підходить для організації самостійної роботи.

3. Отримані результати дослідно-експериментальної роботи свідчать про те, що застосування ІТ дає можливість модернізувати навчальний процес на всіх його етапах. Встановлено, що запропоновані методи роботи за умови використання ІТ для організації аудиторної та самостійної діяльності студентів підвищують рівень інформаційної компетентності фахівців соціальної сфери. Об'єктивність висновків про якість знань забезпечували статистичні перевірки надійності результатів дослідно-експериментальної роботи.

ВИСНОВКИ

НУБІП України

Сучасне суспільство, характеризується виключно швидким розвитком інформаційних і комунікаційних технологій, надає різні можливості для освіти людини, для ефективного вирішення багатьох професійних, економічних, соціальних і побутових проблем.

Інформатизація як об'єктивна закономірність неминуча для України і є одним з умов успішного вирішення завдань соціально-економічного розвитку, а одним з її пріоритетних напрямків є інформатизація освіти.

Уміння застосовувати в своїй діяльності ІТ стає одним з основних компонентів професійної підготовки фахівця соціальної сфери. Це вимагає розробки і впровадження в навчальний процес фахівців професійно орієнтованих програм і курсів, спрямованих на оволодіння студентами основами знань в галузі використання ІТ та формування умінь і навичок їх застосування.

Соціально-історичний аспект створення та розвитку ІТ в освіті і соціальній сфері полягає, з одного боку, в розгляді сучасного суспільства як інформаційного, тобто суспільства з високим рівнем розвитку і використання ІТ, розвиненими інфраструктурами, що забезпечують виробництво інформаційних ресурсів і можливість доступу до інформації.

З іншого боку, в нашій країні і за кордоном накопичено певний досвід використання ІТ в освіті. Постійне вдосконалення комп'ютерної техніки веде до вивленню нових форм навчання (наприклад, дистанційне), комп'ютер в сучасному світі виступає як засіб навчальної та навчальної діяльності, а також як засіб управління навчальним процесом.

На основі аналізу літератури конкретизовано сутність понять: інформаційні технології підготовки фахівців, інформаційна компетентність фахівця соціальної сфери.

Освітній потенціал ІТ полягає в підвищенні пізнавальної мотивації студентів в процесі навчання; активізації їх роботи на заняттях; розширенні способів пізнання студентів; підвищенні можливості різного представлення інформації про одне й те ж процесі; формуванні інформаційної компетентності; диференціації та індивідуалізації освітнього процесу; створенні додаткових можливостей для аналізу проблемних ситуацій; систематизації процесу навчального пошуку; реалізації швидкої діагностики результативності процесу навчання; надання інтерактивності наочності; скорочення часу на виконання рутинних робіт; звільненні навчального часу.

Організація професійної підготовки фахівців соціальної сфери в умовах застосування в навчальному процесі інформаційних технологій, базується на класичних дидактичних принципах, які є основою для навчання студентів. Ці принципи, будучи основою для навчання студентів, перероблені нами в дидактичні принципи застосування ІТ при підготовці фахівців, за рахунок доповнення новими умовами створеної навчального середовища.

Використання ІТ як фактора професійної підготовки дозволяє значно модернізувати навчальний процес, підвищити ефективність предметної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери при дотриманні наступних організаційно-педагогічних умов: формування інформаційної компетентності студентів, розширення їх знань і умінь щодо застосування ІТ в освіті та майбутньої професійної діяльності, наповнення підготовки змістом, що відображає специфіку використання ІТ в соціальній сфері; побудови освітнього процесу в вузі на основі впровадження передового досвіду російських і зарубіжних вузів по використанню ІТ; освоєння змісту дисциплін предметної підготовки, курсів за вибором за допомогою різних ІТ (електронний підручник, презентації PowerPoint, комп'ютерне тестування, електронний довідник, матеріали веб-сайтів в Інтернеті, інтернет-конференції).

Дослідно-експериментальна робота підтвердила, що реалізація виявлених організаційно-педагогічних умов застосування ІТ у професійній підготовці фахівців соціальної сфери ефективно, так як сприяє:

підвищенню пізнавальної активності і самостійності студентів; поліпшенню їх успішності; розвитку позитивного ставлення студентів до навчального процесу.

Розроблений електронний підручник формує у студентів потребу в самостійної діяльності, підвищує інтерес студентів до вивчення дисциплін предметної підготовки, сприяє усвідомленню студентами взаємозв'язку між досліджуваними поняттями і підвищує якість професійних знань, умінь і навичок за умови врахування індивідуальних особливостей учнів і включення їх в творчо-перетворюючу діяльність.

Наше дослідження не вичерпало всіх аспектів складної проблеми, пов'язаної з виявленням та обґрунтуванням організаційно-педагогічних умов, що сприяють підвищенню ефективності процесу професійної підготовки фахівців соціальної сфери в ЗВО. У ролі напрямків подальших

досліджень представляється можливим виділити наступні: вивчення впливу різних чинників на процес формування інформаційної складової професійної компетентності студентів - майбутніх фахівців соціальної сфери; пошук нових методів, засобів і форм вирішення даного завдання.

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

НУБІП України

Адамова І. З. Використання інтернет-технологій у навчальному процесі // І. З. Адамова, М. І. Уграк // Вісн. Чернів. торг.-екон. ін-ту. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 1. – С. 374 – 379

НУБІП України

1. Адольф В. А. Профессионально-педагогические проблемы компьютерной подготовки специалистов // В. А. Адольф // Высшее образование в России. – 1997. – № 4. – С. 107 – 109. 196

НУБІП України

2. Алексеев О. Г. Организация и проведение занятий с применением моделированных на ЭВМ учебных заданий // О. Г. Алексеев, И. Ф. Володость, А. А. Бабаев. – Л. : ВИАЛКА, 1977. – 13 с.

НУБІП України

3. Анпилогов П. И. Использование специальных программных средств для проектирования диалоговых обучающих систем / П. И. Анпилогов, В. Б. Задоров, П. В. Кукуруза // Программированное обучение. – Киев : Вища шк., 1987. – Вип. 24. – С. 113 – 117. 29

НУБІП України

4. Балалаева О. Ю. Фасетні класифікації електронних засобів навчального призначення [Електронний ресурс] / О. Ю. Балалаева // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – Т. 38. – № 6. – С. 41 – 52.

НУБІП України

5. Балыкина Е. Н. Компьютерные технологии обучения: истоки и развитие информатизации образования / Е. Н. Балыкина // Гісторія: проблеми викладання. – 1999. – № 1. – С. 49 – 66.

НУБІП України

6. Балыкина Е. Н. Мультимедиа системы. Попытка сравнительной характеристики [Електронний ресурс] / Е. Н. Балыкина, В. Н. Комличенко, В. Н. Сидорцов // Круг идей: модели и технологии исторической информатики : материалы III междунар. конф. асоц. „История и компьютер”. – М. : Изд-во Моск. городского объединения архивов, 1996. – 345 с.

7. Бартків О. С. Формування професійної культури майбутніх соціальних педагогів у процесі неперервної практики. Вісник Глухівського

державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки». Глухів, 2010. Вип. 15, ч. 2. № 1. С. 52–56.

8. Бартків О. С. Формування професійної культури майбутніх соціальних педагогів у процесі неперервної практики. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки». Глухів, 2010. Вип. 15, ч. 2. № 1. С. 52–56.

9. Бахтина О. И. Информатизация гуманитарного образования / О. И. Бахтина // Сов. педагогика. – 1990. – № 1. – С. 34 – 39.

10. Белан, А. А. Информационная модель обучения: теория и практика построения и реализации в вузе / Белан Анна Алексеевна: дисс. ...канд. пед. наук. - Арзамас, 2001. - 188 с.

11. Беспалова С. В. Формирование основ профессиональной культуры будущего специалиста. URL: <http://www.avpu.ru/project/sbornik2004/sod.htm>.

12. Бешок Т. В. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх учителів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Т. В. Бешок. К., 2014. – 20 с.

13. Белявіна Н. Д. Педагогічні умови використання комп'ютерних технологій на початковому етапі музичної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Белявіна Наталія Дмитрівна. – К., 1999. – 207 с.

14. Биков В. Ю. Інноваційний розвиток суспільства і сучасні мережні технології систем відкритої освіти / В. Ю. Биков // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – Х. : НТУУ „ХПІ”, 2009. – С. 24 – 49.

15. Биков В. Ю. Информатизация освіти сьогодні / В. Ю. Биков, О. П. Осадчук // Рід. шк. – 1992. – № 3 – 4. – С. 71 – 73, 81.

16. Биков В. Ю. Класифікація засобів навчання / В. Ю. Биков, Ю. О. Жук // Інформаційні технології і засоби навчання : зб. наук. пр. / за ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. – К. : Атіка, 2005. – С. 39 – 60.

17. Биков В. Ю. Комп'ютеризація навчання у багатоступеневій системі освіти України / В. Ю. Биков, А. М. Гуржій, В. В. Самсонов // Комп'ютерні програми, учбового призначення. тези доп. III міжнар. конф. (Донецьк, 3 – 7 верес. 1994 р.). – Донецьк : ДонДУ, 1994. – С. 5.

203

18. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.

19. Білий Ю. О. Проблеми комп'ютеризації навчання в педагогічній періодиці Народної Республіки Болгарії / Ю. О. Білий // Рад. шк. – 1985. – № 12. – С. 81 – 83.

20. Білий Ю. О. Тести як засіб керування навчанням за програмованим матеріалом / Ю. О. Білий, І. А. Рапорт // Рад. шк. – 1970. – № 6. – С. 59 – 64.

21. Білик В. М. Інформаційні технології та системи : навч. посіб. / В. М. Білик, В. С. Костирко. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 232 с. 95.

22. Болубаш Н. М. Використання сучасних інформаційних технологій у професійній підготовці економістів [Електронний ресурс] / Н. М. Болубаш // Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. – № 5(13). – Режим доступу

<http://journal.itia.gov.ua/index.php/itit/article/view/178/164>

23. Бондарева С. Состояние, тенденции и этапы развития дистанционного образования в мировой и отечественной теории и практике / С. Бондарева, Н. Загалко // Открытое и дистанционное образование. – 2002. – № 1(5). – С. 10 – 19. 114.

24. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Київ : АПН України. Ін-т пробл. виховання, 2008. 200 с.

25. Бондаренко М. А. Дидактические основы организации программированного контроля знаний студентов (на материале курса

общей физики техн. вуза) : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.730 „Теория педагогики” / М. А. Бондаренко. – М., 1972. – 20 с.

26. Бондин О. А. Исследование и разработка автоматизированной системы обучения и частной методики преподавания специальной дисциплины с использованием технических средств : дис. ... канд. техн. наук : 05.13.01 / Бондин Олег Алексеевич. – М., 1976. – 161 с.

27. Бочарникова Н. А. Педагогические условия формирования профессиональной культуры будущих социальных работников. Фундаментальные исследования. Пенза : Акад. естествознания ; Москва, 2011. № 12. Ч. 4. С. 738–741.

28. Брескіна Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів інформатики на основі сучасних мережевих інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання (інформатика)” / Л. В. Брескіна. – К., 2003. – 17 с.

29. Бугайов О. І. Вивчення основ електронно-обчислювальної техніки в середній школі / О. І. Бугайов, М. Я. Лященко, Г. П. Дубовецький // Рід. шк. – 1973. – № 3. – С. 65 – 70.

30. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посіб. / О. П. Буйницька. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 240 с.

31. Булах І. Є. Теорія і методика комп'ютерного тестування успішності навчання (на матеріалах медичних навчальних закладів) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Булах Ірина Євгенівна. – К., 1995. – 430 с.

32. Бутиріна М. Історія виникнення понять „технологія” та „технологічна культура” / М. Бутиріна, Г. Цибулько // Рід. шк. – 2008. – № 5. – С. 62 –

64. 137. Бутко А. И. Применение ЭВМ для учебных целей / А. И. Бутко, А. М. Корытин. – Киев : Вища шк., 1973. – 23 с.

33. Бююль А. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей / А. Бююль, П. Цёфель. – СПб. : ДиаСофтЮП, 2005. – 608 с.

34.Вайнола Р. Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : монографія. Запоріжжя, 2008. 460 с.

35.Вакуліч Т. М. Психологічні чинники запобігання Інтернет-залежності підлітків : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Вакуліч Тетяна Михайлівна. К., 2006. – 269 с.

36.Валуйський В. М. Статистика використання e-learning платформ в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Валуйський. – Режим доступу : <http://uiite.kpi.ua/ua/about-dl/regions.html>.

37.Варгина Н. А. Формирование профессиональной культуры социального работника в процессе непрерывной практики в вузе : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2006. 160 с.

38.Василенко Ю. М. Становлення та розвиток дистанційного навчання в Україні [Електронний ресурс] Ю. М. Василенко // Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития : 210 материалы междунар. науч.-практ. интернет-конф. (2 – 12 окт. 2012 г.). – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer28/612.pdf>.

39.Васильців Т. Я. Комп'ютерна залежність та комп'ютерна тривожність передень деформації особистості студентської молоді / Т. Я. Васильців // Управління в освіті : зб. матеріалів V міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 14 – 16 квіт. 2011 р.). – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – С. 48 – 50.

40.Васянович Г. П. Ноологія особистості : навч. посіб. для студ. ІІ викладачів. Львів : Сполом, 2007. 217 с.

41.Вембер В. П. Інформатизація освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес [Електронний ресурс] / В. П. Вембер // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 3. – Режим доступу : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itl/article/download/262/248>.

42.Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход : метод. пособие / А. А. Вербицкий. – М. : Высшая шк., 1991. – 207 с.

43.Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. За модульно-рейтинг. системою навч. для студ. магістратури. Київ : Вища школа, 2006. С. 376.

44.Власюк О. Структура професійної культури сучасного фахівця. Наукові записки / Нац. ун-т «Острозька академія». Острог, 2008. С. 29– 44.

45.Волкова Т. В. Інтеграція педагогічної та комп'ютерно-інформаційної підготовки майбутнього викладача спеціальних дисциплін професійно-технічного навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Волкова Тетяна Василівна. – К., 2007. – 304 с.

46.Воронкин А. С. Управление качеством дистанционного образования / А. С. Воронкин // Современные техника и технологии : сб. тр. XVI междунар. науч.-практ. конф. студентов, аспирантов и молодых ученых (Томск, 12 – 16 апр. 2010 г.). – Т. 3. – Томск : Нац. исслед. Томский политехн. ун-т, 2010. – С. 83 – 84.

47. Воронкин А. С. Философия психолого-дидактических концепций обучения в информационном обществе [Электронный ресурс] / А. С. Воронкин // Философские проблемы информационных технологий и киберпространства : электрон. науч. журн. – 2012. – № 1. – С. 55 – 65. – Режим доступа : http://cyberspace.pglu.ru/upload/cyberspace/issues/2012/sb1_2012.pdf.

48.Галагузова Ю. Н. Социальная педагогика: практика глазами преподавателей и студентов : пособ. для студ. Москва : ВЛАДОС, 2001. 224 с.

49.Головко Н. І. До питання формування професійної компетентності фахівця соціальної роботи. Збірник наукових праць. Київ, 2012. С. 20–22.

Н 50. Головка Н. І. Комуникативна компетентність майбутнього соціального працівника як складова професійної діяльності. Науковий часопис / Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова]. Київ, 2012. Серія 11, вип. 13. С. 24–31.

Н 51. Гусак В. М. Шляхи формування професійної культури майбутніх соціальних працівників в умовах університету. Наукові праці. Серія «Педагогіка» / Чорноморський держ. ун-т ім. П. Могили комплексу «КиєвоМогилянська академія. Миколаїв, 2010. Т. 136, вип. 123. С. 69–73.

Н 52. Гусякова Л. Г. Основы теории социальной работы. Москва : Ин-т социальной работы, 1997.

53. Данильчук Е. В. Методологические предпосылки и сущностные характеристики информационной культуры педагога. Педагогика. Москва, 2013. № 1. С. 65–74.

Н 54. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

55. Драч Г. В. Социальная и культурная динамика. Москва, 2006. 216 с.

Н 56. Дружилов С. А. Психологические проблемы формирования профессионализма и профессиональной культуры. Новокузнецк, 2000. 127 с.

Н 57. Дьоміна Г. А. Комуникабельність майбутніх фахівців соціальної сфери, що працюватимуть з девіантами. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць / Ін-т психології ім. Г. Костюка. Київ, 2015. Т. XI : Психологія особистості. Психологічна допомога особистості, вип. 13. С. 52–59.

Н 58. Захарова, И. Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / И. Г. Захарова. - М.: Издательский центр «Академия», 2003. - 192 с.

Н 59. Зверева І. Д. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.

- Н 60. Ігнатенко М. Сучасні освітні технології. Математика в школі. Москва, 2003. № 4. С. 2– 6. 1
- Н 61. Ісаєнко С. А. Формування професійної культури у студентів інженерно-технічних спеціальностей засобами іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009. 227 с. 1
- Н 62. Клемантович І. П. Формирование профессиональной культуры социальных педагогов в процессе вузовского образования : автореф. дисс. ... канд. пед. наук. Москва, 2010. 24 с. 1
- Н 63. Кремнёва Т. Подготовка социальных работников за рубежом. Социальная работа. Москва, 2005. № 1. С. 46– 49. 1
- Н 64. Мазур Н. Зміст професійної культури викладача вищої школи. Рідна школа. Київ, 2007. № 4. С. 12– 14. 1
- Н 65. Макеєва О. А. Досягнення сучасних науковців у дослідженні проблеми формування професійної культури майбутніх фахівців соціальної сфери. Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у ХХІ столітті : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18–19 березня 2016 р.) / ГО «Південна фундація педагогіки». Одеса, 2016. С. 64–66. 1
- Н 66. Макеєва О. А. Інтерактивні методи навчання у процесі формування професійної культури майбутніх соціальних працівників. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. Випуск LXIX, Том 2. С. 90–94. 1
- Н 67. Макеєва О. А. Комунікативний компонент у структурі професійної культури майбутнього соціального працівника. Проблеми та перспективи розвитку освіти : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25–26 березня 2016 р.). Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. С. 95–98. 1
- Н 68. Машбиц, Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения: Пед. наука - реформе школы / Е. И. Машбиц. - М.: Педагогика, 1988.-191 с. 1

Н 69. Мирошниченко, А. Социальный педагог и компьютер - как же вас подружить? / А. Мирошниченко, И. Хлобыстова, Е. Пайвина // 1
Социальная работа. - 2004. - № 4. - С. 34-40.

Н 70. Панов А. М. Социальная работа как наука, вид профессиональной деятельности и специальность в системе высшего образования. 1
Социальная работа. Москва, 1995. № 1. С. 32– 38.

Н 71. Полат, Е. С. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. 1
пособие для студентов высш. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева / Под ред. Е. С. Полат. - М.: Издательский центр «Академия», 2004. - 416 с.

НУБІП | УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

- Н
- каналом
 - браузер
 - інтерфейс
 - модем
 - сканер

1

- Н
7. Інформаційні технології, що базуються на використанні мережі Інтернет в процесі отримання дистанційного / відкритого навчання
- кейс-технологія

1

- ТВ-технологія
- мережева технологія

- Н
- віртуальна реальність

8. Вкажіть тип комп'ютерних мереж, до якого належить Інтернет

1

- глобальна
- корпоративна

- Н
- локальна
 - галузева
 - регіональна

1

9. У якому році Інтернет з'явився в Україні

- 1991
- 1992
- 1993
- 1995

1

Ю. Обмен фразами через Інтернет в реальному часі - це

- чат
- WWW
- телеконференція

1

11. Задан адреса електронної пошти в мережі Інтернет: user_name@int.glasnet.ua. Яке ім'я власника електронної адреси

- int.glasnet.ua
- user_name
- glasnet.ua

1

12. Назвіть процедуру, яка не входить в процес написання електронного листа

вказівка електронної адреси

- складання тексту листа

- Н** - запуск Microsoft Word
13. «День народження» Інтернет Посилання
- 1 січня 1983 роки
 - 17 травня 1991 року
 - 24 вересня 1969 року

- Н** 14. Web-сторінка це
- документ, в якому зберігається інформація сервера
 - документ, в якому зберігається вся інформація по мережі
 - документ, в якому зберігається інформація користувача
 - зведення меню програмних продуктів

- Н** 15. Гіпертекст - це
- дуже великий текст
 - текст, набраний на комп'ютері
 - текст, в якому використовується шрифт великого розміру

- Н** - структурований текст, в якому здійснюються переходи за гіперпосиланнями *
16. HTML (Hyper Text Markup Language) є
- засобом перегляду Web-сторінок
 - транслятором мови програмування
 - сервером Інтернету

- Н** - засобом створення Web-сторінок
17. Як гіпертекстових посилань можна використовувати
- тільки слово
 - тільки картинку

- Н** - будь-яке слово або будь-яку картинку
- слово, групу слів або картинку, при підведенні в якій курсор приймає форму людської руки

18. Гіперпосилання на Web-сторінці можуть забезпечувати перехід
- тільки в межах даної Web-сторінки

- Н** - тільки на Web-сторінки даного сервера
- на будь-яку Web-сторінку даного регіону
 - на будь-яку Web-сторінку будь-якого сервера Інтернет

19. Вкажіть функцію, яка у різних пристроїв обчислювальної техніки при роботі з інформацією є для них найбільшою загальною

- Н
- накопичення - обробка
 - передача
 - перетворення
 - створення

1

20. Вкажіть форму навчання, для якої найбільш властива «академічна мобільність»
- Н
- дистанційна
 - відкрита
 - заочна

1

- Н
- очна
 - екстернат
21. Вкажіть форму навчання, при якій спілкування того, хто навчається з викладачами проводиться в міру необхідності, on-line і off-line
- дистанційна

1

- Н
- заочна
 - відкрита
 - очна
 - екстернат

1

22. Які з названих пошукових систем не є російськими
- Н
- Mail.ru
 - Rambler - www.ru
 - Google
 - Yahoo

1

23. Вкажіть відповідність доменів верхнього рівня по країнах
- Н
- Німеччина
 - Ізраїль
 - Україна

1

24. Програма, яка працює на вашому комп'ютері і допомагає переміщатися по Всесвітній павутині
- Н
- провайдер
 - браузер
 - веб-сервер

1

Н 25. Компанія-постачальник послуг Інтернету, що забезпечує з'єднання
вашого комп'ютером та іншими 1

- провайдер

- браузер

- веб-сервер

Н 26. Потужний комп'ютер, який зберігає і пересилає документи та інші
інформаційні ресурси Інтернету 1

- провайдер

- браузер

- веб-сервер

Н 27. Веб-сайт-це 1

- група документів, пов'язаних гіперпосиланнями і об'єднаних спільною
темою

- веб сторінка

- будь-яка комбінація веб-сторінок

Н Університет України 1

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТОК 2

Анкета для студентів (Ранжування основних видів діяльності студентів у ЗВО)

НУБІП України

Шановний студенте!

Скоро ти закінчиш університет. Що з перерахованого вплинуло на становлення тебе як
професійного фахівця соціальної сфери

НУВБІП України

Оціни вплив кожного фактора за п'ятибальною системою: 5 - впливає вирішальним чином; 4 - сильно впливає; 3 - впливає в середнього ступеня; 2 - слабо впливає; 1 - зовсім не впливає.

		Оцінка
1	Семінари	
2	Самостійна робота з літературою	
3	Виробнича практика	
4	Робота в електронній бібліотеці університету	
5	Лекції	
6	Написання рефератів	
7	Проведення курсових досліджень (курсів роботи)	
8	Проведення випускного кваліфікаційного дослідження	
9	Створення електронних презентацій	
10	Приклад фахівців соціальної сфери	
11	Ведення щоденників з практики	
12	Пошук і використання інформації в мережі Інтернет	
13	Приклад викладачів ЗВО	
14	Спілкування з викладачами за допомогою електронної	
15	Відвідування соціальних центрів	
16	Перегляд навчальних відеофільмів	
17	Дискусії на заняттях	
18	Вивчення дисципліни за допомогою електронного	
19	Зустрічі і бесіди з супервизором (керівником практики на місці її проведення)	
20	Спілкування з друзями по електронній пошті	
21	Приклад батьків	
22	Приклад друзів	
23	Іспити	
24	Волонтерська робота	

НУВДПІ України